

Taxa postala... Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron L. Pop...

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej

Vasárnap, 1937. október 24.

5698. EV. XX. ÉVF. Chesván 19. 241. SZAM.

Döntő tanácskozást tart ma Kolozsváron a nemzeti parasztpárt

Maniu és Popovici Mihály Kolozsváron. Maniu változatlanul kitart magatartása mellett. Milyen kilátásai vannak egy Mihalache-kormányának és mennyire befolyásolja e kilátásokat a nemzeti parasztpárt erdélyi szárnyának magatartása

Mironescu békét akar közvetíteni Mihalache és Vaida között

CLUJ, október 23. (Az Uj Kelet tud.) Maniu Gyula szombaton délután Kolozsvárra érkezett és Boila Romulus professzor lakásán fogadta politikai barátainak látogatását...

A kormányválság két megoldási lehetősége

Nyilvánvaló ugyanis, hogy a belpolitikai fejlődés mai fázisában a kormányutódás megoldásának módja jelentős mértékben függ össze a nemzeti parasztpárt erdélyi szárnyának magatartásával...

dig pogramatikus okokból meghiusultak. A kormányválság megoldásának alkotmányos keretei között, tehát ki kellett zárnia jobboldali pártokat külön-külön és együttesen.

- 1. Mihalache-kormány egy-két volt nemzeti parasztpárti frakció bevonásával, vagy 2. újabb Tatarescu-kormány, amelyet Gheorghe Bratianu és hívei egészítenének ki.

Kül- és belpolitikai tényezők, személyi és pártmegfontolások egész sora járult hozzá a helyzetnek ebben az értelemben való tisztázásához. A jobboldali pártokat éveken át tartó politikai és anyagi támogatás után a Tatarescu-kormány is eljett a végére...

A jobboldali koalíció akadályai

A jobboldali pártok együttes blokkja már reprezentábilis választási erőt képvisel, azok a hónapok, sőt évek óta tartó tárgyalások és erőfeszítések, amelyek e blokk létrehozatalára irányultak...

akinek közreműködése nem találkozna komolyabb ellenállással a nemzeti parasztpárt részéről.

Miért nem ment el Gyulafehérvárra Maniu?

A kormányzás kül- és belpolitikai feltételei, amelyekkel Mihalache szemben fogja találni magát, egyelőre nem ismeretesek. Előreláthatóan azonban nem kevés gondot fog okozni Mihalachenak, mert ezekkel szorosan összefügg a harmadik és legfontosabb probléma: a Maniu-kérdés.

Pillanatnyilag tehát a helyzet az, hogy Maniu kitart régi és ismert álláspontja mellett. Ez azonban még távolról sem egyértelmű azzal, hogy a párt erdélyi szárnya, amely ma az ő feltételei befolyása alatt áll, megtagadná támogatását egy Mihalache-kormánytól.

Az erdélyi nemzeti parasztpárt döntő tanácskozásai

Ebből a szempontból tehát mindenképpen döntő jelentőségű a tanácskozás, amelyre ma délelőtt gyűlnek össze Kolozsváron a nemzeti parasztpárt erdélyi vezetői.

VILÁG TUREM

Gettópadok

Irta: Dr. Mayer Ebner

A lengyelországi főiskolákban külön padokat jelöltek ki a zsidó diákok számára. Gettópadoknak nevezik őket. Jobbra ülnek majd a keresztények, balra a zsidók.

A mi idősebb generációinkban még erőteljesen él a szimpátia a nagy lengyel nemzet iránt, amely oly sokat szenvedett és amely több mint százötven éves szenvedés után ért meg nemzeti újjászülését.

Az emigráns lengyelek is néhány keserű, de hasznos tapasztalatra tettek szert. A száműzetés borzalmas terhet a civilizáció tanulmányozásához használhatják fel.

Eppen ezekben a napokban került ismét kezembe Heinrich Heinek 1840-ben Ludwig Börnerről írott könyve. Néhány mondatra bukkantam benne, amelyek az utóbbi eseményekkel kapcsolatosan elgondolkoltattak.

„Az emigráns lengyelek is néhány keserű, de hasznos tapasztalatra tettek szert. A száműzetés borzalmas terhet a civilizáció tanulmányozásához használhatják fel. Ha valamikor visszatérnek hazájukba, szét fogják szórni a termékeny magvakat és ha nem a hazájuk, úgy a világ fogja e magvetés gyümölcseit learatni... Nem, Lengyelország nincs elveszve. Ennek a népnek még olyan tettek vannak fenntartva, amelyek az emberiség gényusa többre becsül, mint nemzeti mult megnyert csatái. E nép örökké élni fog a történelem legdicsőségesebb lapjain.”

Ezt és hasonlókat írtak a zsidók a lengyelekről, ezeket olvastuk mi ifjúságunkban és nem volt a világon olyan zsidó, aki a világháború nagy katasztrófája után ne üdvözölte volna örömmel és elégtétellel a lengyel állam helyreállítását.

III.

Es ha mi, most halljuk és olvassuk, mi minden történik az újjáéled Lengyelország zsidó polgáiraival, önkénytelenül kérdezzük: vajjon pogromok és gettópadok volnának a nagy tettek, amelyeket Heinrich Heine a lengyel nép számára fenntartott? Es vajjon mennyiben lettek Lengyelországban rosszak a zsidók, mint amennyire a szomorú események előtt voltak? Mit vétettek, hogy egyik pogromhullám a másikat követi és hogy a gettópadok bevezetésével az ifjúságnak, amely egyébként is távol tartja magát az egyetemtől, oly fájdalmas sebet vágnak testében? Azt talán, hogy a zsidók igen sokan vannak Lengyelországban? De hát nem most vándoroltak be oda. A carizmus, a lengyelek és zsidók közös ellensége volt az, amely zsidó telepítési rajont csinált az egykori lengyel területekből. Es vajjon bűn-e egy országban való tartózkodás, ahol több mint félszáz év óta otthon vannak és visszatérni nem...

Gyász

A patkó alaku Macca a fő

Bucu

Beléptünk a Macca át... Néhány nappal ezelő... Jónás, a Szent György... lomárokból holtan kihalt... nők is megfordult.

A Macca átjárónak ké... uccába, a Nemzeti bank... koznák. Az átjáró patk... le s ha az ember ide... Odessza s London keve... helyre kerül.

A leg

Reggeltől estig jönnek... leteik után siető emberek... munkások, rikkancsok, k... nők, kijárók... A leg... bazár ez, amelyben mind... lálni... virágüzlet, ját... tozó, játékkereskedés, ujságbóde, cukrászat, ár... árú, gyümölcskereskedés... szet, fodrász üzem, órá... ítt, meg az ismert „Leon... bostüt, hajtűt és cernar... harisnyáról lefutott szen... különösen a mérlegéről.

El van ismerve, hogy... legpontosabb a fővárosba... kislány egész nap ott... és percenként bementja... hölgynek: 45.33, vagy... vagy 88.50...

Idős asszonyok és fiat... „szillette“ vonalainak... nek, majdnem naponta... mérlegét, hogy kikönyö... hány grammot fogyást... asszony ráírja a nagy t... tonlapra és átveszi a 4... üzletek egyike... De ne... vele konkurrálni. A mér... tal legmagasabb bizonyít... meg azt a hitet, hogy n... nincs pontosabb Bucures...

Es Leon beszélgetéseket ha... — Jaj drágám, nem t... gyek, megint hízta h... — En tizenkét dekát... napja csak melegezve... Néha az átjáró a lon... sikátorok arcukat vesz...

A követitők, a kijár... világa van itt. Elénk, s... denbe belevágó erősz... kész emberek sürögnek... sódnak, kiabálnak, inte... nek itt. Minden lehet... kötni a Macca passage... vesznek és eladnak, val... gaköveket, búzát, dev... előtt devizát...

Ez itt a fekete börze... Néhány falatozó- és... kör Carada uca felőli... fölött izgatott arcok ha... és a tranzakciók létre... börzén, fekete üzletek...

Itt izznak nyáron és... itt remegnek télen és ny... től, itt hajszolnak egy... egy emberibb életet az... cur“ a kereskedelem... bánt. Ők volnának a l... egyenes és tisztességes... köthetnének, az idegörl... lyett, ám, akit egyszer... a „Macca“, nem tud t... kélni.

Néhány négyzetméter... lönösen délelőtt 10 és... között zajlik itt erősen... A Macca-beli emberek... szemmel várnak az „ér... valakire, akinek silling... ra, vagy holland-forin... Hatodik érzékükkel ny... az illetőt; egyszerre ha... madnak rá s megindul... harc. Legtöbbször a ve... a koncentrált támadást... mond a vételről.

gyel földre szakadt összes szenvedéseket, — olyan vétekek tekinthető-e, amelyért bünhődni kell?

Es ha Lengyelország túlnépesedett és nem tudja kellőleg tartani magát, miért éppen a zsidókat kezelik létszámon felülként? Es ha a létszámon felülieket brutálisan kell eltávolítani, tanuljanak legalább bizonyos hangyáktól, amelyeknek élelmezési minisztere megálapítja a létszámon felüliek számát és ennek megfelelő számú egyént, úgy, ahogy keze ügyébe kerül, a hangyaállam határain túlra teszi, függetlenül attól, hogy saját fajtájához tartoznak-e, vagy sem. Ezek a hangyák az ő civilizációjukban túlhaladták a fajgyűlöletet és a kisebbségi üldözéseket. Nincs ebben a hangyametódusban különösebb nemesség, de legalább egy darab egyenlősítő igazságosság érvényesült benne.

IV.

De ha Lengyelországban volna is egy gazdasági zsidókérdés anélkül, hogy ezt a zsidók önszántukból idézték volna elő, miért nem akadályozzák meg az erőszakosságokat és miért gyakorolnak olyan elnézést, amely az antiszemita nemzeti demokratákat újabb hőstettekre bátorítja fel vételeikkel szemben?

Sehol a világon nincs olyan zsidó szegénység mint Lengyelországban és senki sem szenved annyira a nyomor alatt, mint maguk a zsidók, akik előtt kivándorlási országukat: Északamerikát elzárták a háború után. Nem akarnák-e a lengyelországi zsidók százezrei elhagyni hazájukat? De nem akarják, hogy kiseprőzzék őket és nem akarják, hogy a kivándorlás lehetőségének eljöttéig pokollá váljék életük a hazában. Nem akarják, hogy a kivándorlást kötelességükké tegyék és ezért határozottan elvetik a sajnós zsidó részről is eléjük tárt „evakuálást.“

V.

De tegyük fel, hogy szűk lett a lengyel

haza és csakugyan van egy gazdasági zsidókérdés, miután az állam védi a vagyonos nemességet, a földéhes lengyel parasztot a városba kergeti, hol a zsidók ismert okok miatt nagyobb mértékben zsúfolódtak össze, mint ahogy azt maguk kívánják, — miért kell a kérdés megoldási kísérleteit szenvedélyes gyűlölettel és ártatlanok megalázásával véghezvinni. Milyen nemzetgazdasági értelme van annak, hogy zsidó diákokat külön padokba ültetnek, mintha tisztátalan fajta volnának, páriák, amelyekkel való érintkezés bemoskol? Miért kell ily mélyen megbántani fiatalembereket, akiket éppen elégge sujtott a sors azáltal, hogy ebben az időben születtek és egy olyan országban, amely jelenlétüket terhesnek érzi.

VI.

Az egész világ zsidósága részt vesz fiatal lengyelországi zsidó testvéreink és nővéreink fájdalmában. Vegyük elégtétellel tudomásul, hogy vannak lengyel diákok, akik atavisztikus lovagiaságtól diktálva megosztják velük a gótpadokat. Fiatal testvéreink viselkednek büszkén a sárga foltot. Nem benneteket szégyenít meg, hanem azokat, akik ezt az egyetemek gyenge rektoraitól kiharcolták. Vessétek tudatotokba, hogy a Nyugat legrégebbi népének gyermekei vagytok, amelynek nemessége a kultúremberiség kezdeti koraiba nyúlik vissza. Vigasztalódjatok. Sokáig nem tarthat ez. Még beármýkölja Lengyelországot a Harmadik Birodalom sötétsége. De a sötétségre világosság következik. Egy napon elvonulnak a felhők, a lengyel nép felébred rossz álmából és emlékezni fog Heine szavaira, hogy nagy tettek vannak még fenntartva számára, amelyeket az emberiség géniusza többre becsül, mint a nemzeti múlt megnyert csatáit, mint a győzelmet a zsidó diáklisebbség fölött és mint trofeákat, amelyeket gótpadoknak hívnak.

A spanyol-marokkói zsidók martiriuma

A német befolyás elhatalmasodása pokollá tette Spanyol-Marokkot az ottéló zsidók számára

Tanger, október 24. A Zsidó Távirati Iroda Spanyol-Marokkóba kiküldött tudósítója megrázó jelentésben számol be az ottani zsidó lakosság súlyos helyzetéről és a német befolyásra szított antiszemita terrortól.

A Spanyol-Marokkóban él 13 ezer főnyi zsidó közösség borzalmas terror alatt él. Könnyörtelen igazságok és testi bántalmazások célpontja ez a zsidó tömeg. Napirinden vannak a bebörtönözések és meg nem indokoltvagyonelkobzások. A Franco tábornok által kinevezett hatóságok és a német befolyás alatt álló hadsereg ezen eljárása ellen nem emelhet panaszt a zsidó lakosság, mert nincs bírói fórum, amely meghallgatná azt.

A polgárháború kitörése és a felkelők uralmának megteremtése előtt nyoma sem volt az antiszemitizmusnak Spanyol-Marokkóban. De amilyen mértékben növekedett a német befolyás, ugy fokozódott az antiszemita terror, amelynek központja a „Falanga Española“ főhadiszállása.

A hitlerista agitáció

Németországból tömegével hozzák az antiszemita propaganda-anyagot. Hitler, Göbbels, Streicher és Göring zsidógyűlölő beszédeit lefordítják spanyolra és röpiratok formájában elárasztják velük az egész országot. Az arabnyelvű röpiratokat, melyekben zsidóellenes erőszakosságokra lájítják a lakosságot, különösen a mórok között terjesztik. A nemzetközi zónában élő hétezer zsidó is súlyosan érzi ennek az izgatásnak a kihatásait.

Teljesen lehetetlen felsorolni azokat a kilengéseket, amelyeknek a marokkói zsidók több, mint egy esztendeje vannak kitéve. A kilengések áldozatai és hozzátartozói nem mernek nyíltan beszélni fájdalmaikról és szenvedéseikről. A zsidó élet és vagyon ellen intézett támadásokkal a legtöbb esetben nem is szerez tudomást a nyilvánosság. Az alábbi esetek azonban köztudomásúak.

Letartóztatások és vagyon elkobzások

Április 17-én a carlisták összerombolták a tetuani zsidó hitközség székházát. A hitközség egyik előkelő tagjára, Moses Wahonra minden indokolás nélkül magas pénzbírságot róttak ki, ami gazdaságilag teljesen tönkretette őt.

Május elején „konstruktív célokat szolgáló segélyakciói“ indítottak be a tetuani fasiszta hatóságok. A zsidó hitközséget kényszerítették, hogy 60 ezer pezétát adjon erre a célra. Esther Serruya zsidó nőt indokolás nélkül letartóztatták. Hollettét sem tudják megállapítani. Azokat a tetuani zsidó lakosokat, akik igénybe vették az angol posta szolgáltatást, drákói büntetéssel sujtották a fasiszta hatóságok. Május 23-án hatvanezer pezeta bírságot vetettek ki Ábrahám Serfaty, francia illetőségű zsidóra, akinek cipőüzletét is elkobozták. Miután Serfatynak nem állott módjában kifizetni a bírságot, tárgyalás nélkül kivégezték. Egy zsidó cég alkalmazottját letartóztatták és a ceutai börtönbe hurcolták, miután állítólag nem tisztelgett egy fasiszta felvonulás előtt.

Junius elején Arcilában letartóztattak huszonkét zsidót, amikor kiléptek az ottani zsinagógából. Köztük volt Eliás Edery holland állampolgár is. Csak a tangeri zsidó hitközség intervenciójára bocsátották őket szabadon.

Zsinagóga-rombolás és gyalázás

Julius 19-én egy mór csoport fasiszta vezetés alatt megrohamozta a tetuani zsinagógát. A hulkánok meggyalázták a zsidó templomot és vágott sertéseket akasztottak ki annak falaira.

Bilbao eleste után francia- és angol-ellenes plakátokat ragasztottak ki Tetuan falaira. Ezeket gyűlöletes antiszemita szövegű falragaszok tarkították.

Junius végén egyenruhás fasiszták jártak be a zsidó üzleteket és adományokat kértek a zsidó kereskedőktől a „polgárháborúban elesett nemzetiek özvegyei és árvái javára“. A zsidók megadták a kért összeget, nehogy megtorlásoknak legyenek kitéve. Közvetlenül a gyűjtőakció folytatása után a zsidó adakozókat pénzbírsággal sujtották „a vörösöknek nyújtott segély“ címén.

„Juderia“, a hires tetuani zsidónegyed szüntelen zsidóellenes terror-cselekmények színhelye. A fasiszták és katonák reprodukálhatatlan, gyalázatos cselekedetekre kényszerítik a zsidókat. Különösen a zsidó lányok vannak kitéve brutális támadásoknak a katonák részéről.

Több ízben fordult elő, hogy a spanyol-marokkói felkelő csapatok parancsnoksága

Selymek

ultramodern szövés-
minták, a legváltozato-
sabb és leggazdagabb
választék.

valamint

RUHA ÉS KABÁT
GYAPJUSZOVETEK

forgalomba hozatalával
óriási sikereket ért el

Gallia

CLUJ,
Str. Gen. Neculcea No. 2
(Renner palota)

Gallia

FIOKÜZLETEK AZ ORSZÁG MINDEN JELENTŐS VÁROSÁBAN

arra kényszerítette a tetuani zsidó hitközséget, hogy külföldi valutában, francia frankban vagy angol fontban fizessen hadisarcot. Ha a hitközség részéről a legkisebb vonakodás történt, különösképpen olyan esetekben, amikor oly magas összegeket róttak ki, aminek fizetésére a hitközség képtelen volt, letartóztatták a hitközség vezetőit és őrizetben tartották mindaddig, amíg a kirótt összeget teljes mértékben ki nem fizették. 1936 július végén felszólították a tetuani zsidó hitközséget, hogy 900 ezer francia frankot fizessen ki. Miután a hitközség számos vezető tagjának élete forgott kockán, ha nem teremtik elő az összeget, a legnagyobb áldozatok és erőeszítések árán gyűjtötték össze a pénzt gazdagoktól és szegényektől.

Kisajátítások és agyonlövés

A rendkívül szigorú őrszolgálat és felügyelet teljesen lehetetlenné teszi a marokkói zsidók számára a kivándorlást a nemzetközi zónába, vagy Francia-Marokkóba. A fasiszta hatóságok közölték a tetuani zsidó hitközséggel, hogy minden egyes „dezertálásért“ felelőssé teszik. Ha Tangerben mórokat tartóztatnak le politikai tevékenységükért, ugy a tetuani zsidó hitközséget kényszerítik arra, hogy

gondoskodjék a letartóztatottak családjáról. Arcyilában lakásaik elhagyására kényszerítették Leon Edery, a városi tanács zsidó tagjának három fiát. A hatóságok lefoglalták, majd eladták lakásaik berendezését és a befolyó összegeket a spanyol falanksz kasszájába tették. Pinchas Amidjat zsidó kereskedő házat, ari betegsége miatt átmenetileg nem tartózkodott otthon, megszállták a fasiszták. A lakás berendezését és üzletének árukészletét eladták. Sámuel Bangio arcilai zsidó lakos 17 éves fiata katonai hatóságok parancsára agyonlőtték. Arcilában számos zsidót arra kényszerítettek, hogy nagymennyiségű ricinus olajat vegyenek be büntetéséért, mert ablakaikba nem tűzték ki a fasiszta zászlót. Larache helységben minden ok nélkül agyonlötték egy Pariente nevű zsidó fiatalembert. Ceutában egy zsidó bankház tulajdonosától nagyobb összeget követeltek a fasiszták és miután a pénzt nem tudták rendelkezésükre bocsátani, az egyik tulajdonost letartóztatták és agyonlőtték. Amikor a ceutai zsidó hitközség a holttest kiadatását kérte a fasiszták kijelentették, hogy a kérsnek csak 30 ezer pezeta kifizetése ellenében tesznek eleget. Mellilában 16 zsidót löttek agyon, mert állítólag szabadkőművesek voltak.

Huszonöt zsidó orvos peres ügye a bécsi zsidó kórházalappal

A legfelsőbb osztrák bíróság elismerte a zsidó orvosok jogát alorvosi állások betöltésére

Bécs, október 22. Huszonöt zsidó orvos, akik különböző bécsi kórházakban dolgoztak és akiket éveken át mellőztek a megüresedett alorvosi állások betöltésénél, kártérítési pert indítottak a bécsi kórházalappal ellen. A periratban rámutatnak arra, hogy 1934 óta a népjóléti minisztérium minden ok nélkül teljesen mellőzi a zsidó orvosokat az orvosi állások betöltésénél. A perbefogott kórházalappal képviselői a tárgyalás folyamán arra hivatkoztak, hogy az érvényben lévő törvények és rendeletek szerint a hatóságoknak jogukban áll saját belátásuk és szempontjuk sze-

rint eljárni az alorvosok kinevezésénél. Míg első fokon az ügyet tárgyaló bírák elutasították a zsidó orvosok panaszait és igényeit, a legfelsőbb országos bíróság, amely a napokban tárgyalta a zsidó orvosok és a bécsi kórházalappal peres ügyét a zsidó orvosok javára hozott döntést, amennyiben kimondotta, hogy a zsidó orvosoknak alapvetően joguk van alorvosi állást igényelni maguknak. Hogy ez az elvi döntés gyakorlati jelentőséggel is fog birni a zsidó orvosokra nézve, ezt a jövő fogja eldönteni.

Gyász a fekete börzén

A patkó alaku Macca átjáróban, amelyre ránehezedik Goldschleger Jónás a fonottkosárban talált halott árnyéka

Bucuresti, október 24.
Beléptünk a Macca átjáróba. Néhány nappal ezelőtt ebben a tarka, színes tömegben szegény Goldschleger Jónás, a Szent György melletti Olt-malomárból holtan kihalászott tőzsdeügynök is megfordult.
A Macca átjárónak két ága van. A Victoriáról indulnak el és az Eugen Carada utcába, a Nemzeti bankkal szemben találkoznak. Az átjáró patkóalaku félkört ír le s ha az ember ide belép, Sztambul, Odessza s London keverékére emlékeztető helyre kerül.

A legfontosabb mérleg
Reggeltől estig jönnek és mennek, üzletek után siető emberek, elegáns hölgyek munkások, rikkancsok, kifutók, börzeügynökök, kijárók... A legtipikusabb keleti bazár ez, amelyben mindent meg lehet találni... virágüzlet, gyermekkocsik, falatozó, játékereskedés, kölcsönkönyvtár, újságbódé, cukrászat, növények, rövid-áru, gyümölcskereskedés, gyorsfényképezés, fodrász üzem, órák és ékszerész van itt, meg az ismert „Leon” cég, ahol gombostűt, hajtűt és cérnanevet árulnak, a harisnyáról lefutott szemet főlészedik, de különösen a mérlegéről híres.

El van ismervé, hogy az ő mérlege a legfontosabb a fővárosban. Egy kitanított kislány egész nap ott áll a mérleg előtt és percenként bemonlja a kasszában ülő hölgynek: 45.33, vagy 69.74, vagy 53.77, vagy 88.50...

Idős asszonyok és fiatal lányok, akik a „szillette” vonalainak terrorja alatt élnek, majdnem naponta látogatják „Leon” mérlegét, hogy kikönyörögjenek tőle néhány grammos fogyást. A pénztáros kisasszony ráírja a nagy titkot egy kis kartonlapra és átveszi a 4 lejt... A legjobb üzletek egyike... De nem tud senkisémmel konkurálni. A mérlegellenőrző hivatal legmagasabb bizonyítványa sem dönti meg azt a hitet, hogy Leon mérlegéről nincs pontosabb Bucurestiben.

És Leon üzlete előtt a Macca átjáróban olyan beszélgetéseket hallani:
— Jaj drágám, nem tudom mitevő legyenek, megint híztam három gramot...
— En tizenkét dekát fogytam, két hónapja csak melegvizet iszom...
Néha az átjáró a londoni börze körüli sikátorok arculatát veszi fel.

A fekete börze
A követítők, a kijárók, az ügynökök világa van itt. Élénk, siető, merész, mindenbe belevágó erőszakos és mindenre kész emberek sűrűnek, forognak, sugdosznak, kiabálnak, integetnek, veszekednek itt. Minden lehetőséget meg lehet kötni a Macca passage-ban. Kötvényeket vesznek és eladnak, valutát, aranyat, drágaköveket, buzát, devizát, és mindenekelőtt devizát...
Ez itt a fekete börze.

Néhány falatozó- és teaház van a félkör Carada uca felőli részén az asztalok fölött izgatott arcok hajolnak egymáshoz és a tranzakciók létrejönnek. A fekete börzén, fekete üzletek.

Itt izdának nyáron és dideregnek télen, itt remegnek télen és nyáron a rendőrségtől, itt hajszolnak egy darab kenyerezt és egy emberibb életet azok, akikkel „Mercur” a kereskedelem istene mostohán bánt. Ők volnának a legboldogabbak, ha egyenes és tisztességes „fehér” üzleteket köthetnének, az idegőrlő „feketetés” helyett, ám, akit egyszer magához ragadott a „Macca”, nem tud többé belőle kievickélni.

A Macca üzemből
Néhány négyzetméternyi területen, különösen délelőtt 10 és 12, d. u. 3 és 6 között zajlik itt erősen az élet.
A Macca-beli emberek éber füllel és szemmel várnak az „érdekelt” ügyfelekre, valakire, akinek sillingre, pengőre, dollárra, vagy holland-forintra van szüksége. Hatodik érzékükkel nyomban felismerik az illetőt; egyszerre hárman-négyen támadnak rá s megindul a késhegyre menő harc. Legtöbbször a vevő annyira megijed a koncentrált támadástól, hogy inkább lemond a vételről.

Mint valami hasbeszélők szólítják meg az érdeklődőt:
— Frankot, dinárt, pengőt, vagy mit akar?
— Frankot.
— Nyolc.
— Sok. Adok hetet.
— Annyiért én is veszek.
Közben egy másik ragadja karon az embert:
— Jöjjön csak, valamit mondani akarok: 7.90-ért ajánlok.
Erre az első megszólal:
— Én is adom 7.90-ért.
— 7.80.
— 7.75...

Igy ütik egymást, amíg 7-re szállnak. Átütő pupillákkal várnak, lesnek, dühös akarással kémlelik a tömeget s magukhoz vonzzák, mint valami mágnes a kienst.

Goldschleger Jónás
Ebben a tarka tömegben élt és küzdött nap-nap után Goldschleger Jónás. Neki is mint többi társának, meg volt a maga kijelölt helye, a maga néhány négyzetmétere. Közte és társai között mégis volt egy kis különbség. Goldschleger komoly,

magába zárkózott ember volt, aki este, a forgalom ellanyhulása után hazasietett a családjához, amelyet úgy szeretett.

A patkóalaku teaházban, ahol Goldschlegernek meg volt a maga állandó asztala, a tragikus ember ismeretlen alakokkal tárgyalt titokzatos üzletekről.

A kávéház közepén levő hatalmas oszlop és a kassza közötti asztalnál fogadta Goldschleger a klienseit. A nagy bajszú görög patron és a kékkötényes, fölöttűt ingujjas „pincér”, nem emlékeznek Goldschleger ügyfeleire...

A bádogsóntésen széles teácsészék, meg olajbogyós tányérek sorakoznak. Az asztalok márványlapjain számjegyek tömege, valuta- és devizaüzletek kalkulációi, összeadások, kivonások, ceruzával, sietve csinált elszámolások.

A razzia
Ezelőtt két évvel amikor a rendőrség razziaát tartott a patkóalaku utcában s a rendőrök elállták a három kijáratot, Goldschleger 600 ezer lej értékű valutát dobott a kávéházi asztal alá... az összeget a razzia után nem találta többé meg.

Azóta szótalanabb lett, délben a kávéházban 4 olajbogyót és egy teát fogyasztott ebédre, üzleteiben erőszakosabb lett és nem válogatott többé a kliensek között.

Utolsó útjáról már nem tért vissza a Macca átjáróba, amelyre most nyomasztóan nehezedik rá a fonott kosárban talált halott árnyéka. (h. e.)

Nagyszabású nyugdíjazásokkal csökkentik a tisztikar létszámát

Lényegesen leszállítják a katonatisztek nyugdíjazási korhatárát

Bucuresti, október 23. A Hivatalos Lap mai számában királyi kézirat jelent meg a tisztikar létszámának az 50-ik szakasz alapján való leszállításáról. Minden év március 31-én tartalékba helyezik a fenti szakasz alapján aktív szolgálat alól mentesítendő tisztiket. Figyelembe veszik a minden 5 éves időközökben kifejtett szolgálatot. Az előző törvénnyel szemben az alsóbb rangfokozatu tisztikar korhatárát 50-ről 47-re, az örnagyokét 52-ről 49-re, az alezredekét 54-ről 51-re, az ezredekét 56-ról 53-ra és a hadtest tábornok-

két 63-ról 61-re szállítják le. Ezáltal megüresedik több hadseregfelügyelői tisztség, valamint több katonai intézmény vezetői állása. Ennek megfelelően az ezévi áthelyezések, a vezetőpozíciókban, nagyobb méretűek lesznek. Valószínű, hogy erre november 1-én kerül sor.

A Lupta, amely a fentieket közli, hozzáteszi: Ez alkalommal hírül adjuk, hogy egyre erősebb áramlat mutatkozik annak érdekében, hogy a polgári közigazgatási karban is nagyobb létszámcsoökkentést eszközöljenek, mert ottan a helyzet valóban lehetetlen.

Renate Müller igazi tragédiája

A világhírű filmművésznő halála előtt hat nappal kivetette magát emeleti lakása ablakából

Berlin, október 23. A németországi sajtó meglehetősen szűkszavuan emlékezett meg Renate Müllernek, a német film egyik leghíresebb és legtehetségesebb művésznőjének haláláról s főként a halálórájáról nem volt egyetlen betű sem olvasható a németországi lapokban. Mint hogy Renate Müller — akinek „Mesék az irógépről” című filmje még ma is élénk emlékeztetében él mindenkinek — már régóta betegeskedett, általában azt hitte a közönség, hogy természetes halállal halt meg.

A valóság sokkal tragikusabb. A szőke művésznő nyolc esztendővel ezelőtt, huszonegyéves korában tűnt fel a „Volksbühne” színpadán, amely akkoriban erősen baloldali irányzatú volt. Első filmszerepét is egy forradalmi tendenciájú filmben játszotta, amelynek „Lázadás a javítóintézetben” volt a címe — itt a javítóintézeti szakácsnét alakította Renate Müller, egy szakácsnéhoz illő gömbölyűséggel. Ez a gömbölyűség egy következetesen és sokszor erőszakos eszközökkel keresztülhajtott fogókúra következtében hamarosan eltűnt. Renate Müller lesavanyodott. A karcúságnak azonban nagy ára volt: Renate Müller szervezetét a fogókúra teljesen tönkretette, idegei lerongyolódtak és a fogyás akkor sem akart megszűnni, mikor megszűnésére már a legnagyobb szükség lett volna. Renate Müller egyik szanatóriumból a másikba vándorolt, megismerkedett a morfiummal, néha olyan állapotban jelent meg a műteremben a felvételeknél, hogy a munkát félbe kellett szakítani. Hogy annak az életmódnak, amit a szerencsétlen lány folytatott, előbb-utóbb rossz vége lesz, azt már öt-hat évvel ezelőtt is előre lehetett látni.

A katasztrófa régen bekövetkezett volna, ha Renate Müller átmenetileg olyan befolyás nem nem kerül, amely minden tekintetben kedvezően hatott kedélyállapotára és egészségére. A nagy szerelem, amely öt évvel ezelőtt lépett be az életbe, úgy látszott, hogy megállítja a pusztulási folyamatot. Nem titok, hogy ki volt ennek a nagy szerelemnek a hőse: Georg Deutsch, Németország legnagyobb elektromos művei vezérigazgatójának fia. Talán, ha ez a szerelem tovább tart, akkor meg lehetett volna Renate Müllert a rá váró végétől menteni.

Itt azonban bekapcsolódott a magánéletbe a politika.

A Harmadik Birodalom megalakulása után kiselejtették a filmgyártásból a nem-árja származású színészeket és színésznőket, egyúttal azonban — még jóval a nürnbergi törvények meghozatala előtt — nyomást gyakoroltak azokra a híresebb színészekre és színésznőkre, aki maguk árja származásuk voltak ugyan, de köztudomás szerint nem-árja szerelmi kapcsolatokat tartottak fenn. Renate Müllernek is választani kellett életének nagy szerelmé és a filmkarrier között. A fiatal lány, aki ekkor állott sikerei tetőpontján, a karriert választotta és megpróbálta a nem-árja Georg Deutscht elfelejteni. A feledés azonban nehezebben ment, mint gondolta s bár semmilyen eszköztől nem riadt vissza, amivel a feledést általában el szokás érní, mindez nem használt. Viszont a megerőltető munka, az álmatlanság, amelyben az erőszakos fogókúra óta állandóan szenvedett, a minden tekintetben fegyelmetelen életmód, amit folytatott, annyira aláásták egészségét, hogy végül is hosszabb tartózkodásra szanatóriumba kellett vonulnia. Allapota azonban

ELIDA-ADOMA

A DICSERÉS NŰVESZETE.

Falguiera, a párizsi szobrász, fiatalkorában odaadó szenvedéllyel üzte a festészetet. Azt hitte magáról, hogy nagy festőművész. Egy szép napon meghívta Henner nevű barátját, hogy a legújabb képeit tekintse meg. Henner vizsgáló szemekkel nézte a képeket és minden egyes kép előtt felkiáltott: „Csodálatos! Nagyszerű! Egy mestermű!... „Majd hirtelen a sarokban észrevett egy elragadó kis Falguiera szobrát és csendesén megjegyezte: „De ez itt... ez jó!...”

Ami ELIDA nevet viseli — az „jó”!

ELIDA
SAVONS, SHAMPOOS, CREMES

sokáig itt sem javult, úgyhogy amikor egyizben az a hír járta be a világsajtót, hogy Renate Müller az erőszakos fogókúra következtében meghalt, senki sem kételkedett a hír valóságában. A hír azonban ezuttal még kacsnak bizonyult. Renate Müller élve — ha nem is egészségesen — került ki a szanatóriumból és ezután még néhány filmben nagy sikerrel közre is működött. Körülbelül egy évvel ezelőtt azonban az „Alotria” című film felvételeit félbe kellett szakítani, mert Renate Müllert a műteremből beszállították az ideggyógyászatra.

A fiatal szervezet azonban ezuttal is győzedelmeskedett. Renate Müller be tudta a filmet fejezni, de játékán erősen meglátszott már az indiszpozíció. Azóta szanatóriumban igyekezett összeszedni magát. Az idei elején a produkció több Renate Müller-filmet helyezett a szezon folyamára kilátásba, de már az elsőt átszerepezték Jenny Jugo-ra — Renate Müller régi riválisára — azzal az indoklással, hogy a szerep olyan nagy követelményeket támaszt alakítójaival szemben, amelyeknek Renate Müller mai állapotában nem tudna eleget tenni. Ezt a szokatlan eljárást Renate Müller nagyon a szívére vette. Most már nem volt többé ura az idegeinek. Október első napjaiban aztán pillanatnyi elmezavarában kivetette magát emeleti lakása ablakából és súlyos sérülésekkel szállították be az egyik Augsburger-strassei klinikára, ahol az orvosok lábtörést, agyrázkódást és belső sérüléseket állapítottak meg. Hat napig lebegett Renate Müller élet és halál közt, míg végre — mint már jelentettük — örökre lehunyt a szemét.

A celluloid embert eszik...
— Egy francia óceánjáró súlyosan megfongódott a konstantinápolyi kikötőben. Bucurestiből jelentik: A Theophil Gauthier francia óceánjáró tegnap Constantinápolyban hozzátűdött a rakparthoz és súlyos sérüléseket szenvedett. A hajót ért kár eléri a félmilliót, a móló megrongált részének kijavítása 100 ezer lejbe fog kerülni. A vizsgálat megindult a felelősség kiderítéséért.

Japán hivatalosan visszautasította a kilenchatalmi értekezleten való részvételt

A Sanghaj-körli harcok nem változtattak a két harcoló fél állásain

Ribbentropp Rómában Olaszországnak a japán-német paktumhoz való csatlakozásáról tárgyalt?

Sanghaj, október 23. (Rador.) Az utolsó éjszaka folyamán a hadműveletek látványosan nem változtattak a két fél állásain. A Central-News szerint a sanszi tartománybeli harcokban a japánok mérgező gázokat használtak. A Tientsin-Pukeu vonal mentén a harcok nem szüneteltek. A japánok azt állítják, hogy a kínaiak által Kuangfu, Kecsoo és Railu körzetében az utóbbi napok folyamán indított támadásokat visszaverték, sőt elfoglalták Csehsin és Huangkeu helységeket. A japán repülők tegnap bombázták a Kanton-Hankou vasutvonalat és gépfegyverekkel lőtték egy vonatra. Tíz utast a golyók megöltek. A japán repülők még a Kanton-Keuleu vonalat is bombázták.

Egyidejűleg a Domej ügynökség jelenti, Pekingből, hogy egy japán hadoszlop átlépte a Csang folyót és elfoglalta Tung-paoacsiaot. A japán erők elérték Lieng-seint, amely 14 mérföldnyire délre van Tangseutól Csinan város vidékén. (Shantung tartomány.) Hogy a japánok előnyomulását Shantung tartományban tartóztassák, a kínaiak szétrombolták a Tuhaj folyó gátjait. A lapok híradása szerint a kínai csapatok visszaszerelték Pinguan városát.

Ugyancsak a Domej ügynökség szerint a japán csapatok folytatják előnyomulásukat Shantung és Honan tartományokban.

Mint Sanghaiból jelentik, japán repülők öt ízben bombázták Taiyuan városát. Huszonhat polgárember életét vesztette, 100 megsebesült, igen sok épület rombadólt.

A Reuter sanghai jelentése szerint az itteni angol csapatok parancsnoka kijelentette, hogy nem felelnek meg a valóságoknak a Domej ügynökség azon hírei, amelyek szerint az angol csapatok és kínaiak között tegnap este és ma délelőtt heves tüzharc folyt volna.

Kivégezték Csang-Szueh-Liang tábornokot?

Mint Tientsinből jelentik, a japán vezérkar biztos kínai forrásból úgy értesült, hogy Csang-Szueh-Liang marsall szeptember végén Csang-Kaj-Sek marsall parancsára kivégezték. Ismeretes, hogy Csang-Kaj-Sek nemrégiben Csang-Hszue-Liang foglya volt, aki csak a kínai kormány erélyes fellépésére engedte szabadságra.

Nankingi jelentés szerint, kínai körök és a szövetség nagykövete határozottan cáfolják azt a hírt, hogy a kínai Turkesztánban orosz csapatok elfoglalták volna több várost. A japánok azonban izgatnak ezen a vidéken, hogy a muzulmán lakosságot fellátsák a kínaiak ellen.

Hirota jelentése a kilenchatalmi konferenciáról a minisztertanácsban

Mint Tokióból jelentik, a tegnapi minisztertanácsban Hirota japán külügyminiszter jelentést tett a kilenchatalmi konferenciára szóló meghívásról. A külügyminiszter nyilvánosságra hozta a japán kormány álláspontját, amely határozottan visszautasítja a brüsszeli meghívást. Jól-informált körök azt állítják, hogy a már megszokott frázisokon kívül Japán azzal az indoklással utasította vissza a kilenchatalmi konferencián való részvételt, hogy a tárgyalások a Népszövetség szellemében fognak lezajlani. A hivatalos válasz záradékában rámutatnak arra, hogy Japánnak

Festék szakmában bevezetett

utazót keresünk

Erdély részére festék-nyersanyag bevezetésére. Ajánlatokat „Russ” jellegre a kiadóba.

egyetlen célja a távokeleti béke fenntartása.

Egyidejű washingtoni jelentés szerint amerikai politikai körök úgy vélik, hogy a japán kormány a brüsszeli konferenciára elhatalasítását fogja kérni, azzal az indoklással, hogy ilyen rövid idő alatt nem tud kellőképpen felkészülni a tárgyalásokra.

Japán nem akar hármasszövetséget kötni?

Tokióból jelentik, hogy azon hírrel kapcsolatban, hogy az európai japán nagyköveteket sürgősen visszarendelték, a külügyminisztérium megbízottja kijelentette, a Reuter tudósítójának, hogy Japánnak nem áll szándékában új hármasszövetséget teremteni. A Nichi-Nichi című lap mégis azt állítja, mértékadó forrásból nyert értesülése alapján, hogy Japán és Olaszország között rendkívül jelentőségteljes megegyezés jött létre, amely azon feltételekre vonatkozik, amelyek mellett Olaszország résztvesz a brüsszeli értekezleten.

Egyidejűleg az Ashi című lap is azt írja, hogy a kommunista internacionale elleni német-japán szerződés aláírásának, Musakoji berlini japán nagykövetség és

STEINONIT

A nők 50 százaléka

szor szenved azon borzasztó kínok alatt, melyeket a vese- és hólyagvadászatok (epe-, máj-, vese- vagy hólyagkövek) okoznak.

A csodálatos STEINONIT készítményeknek köszönhető, hogy 24 óra alatt fájdalommentesen és véglegesen megszabadulhat a máj-, vese- és hólyagkövektől.

A STEINONIT nemzetközi szabadalom, a román Egészségügyi Minisztérium által 85195/1937 szám alatt engedélyezve. A orvosi tekintélyek mint a hólyagbántalmak biztos és teljesen ártalmatlan szerét ajánlják.

24 órás STEINONIT kezelés után minden fájdalomtól megszabadul és nincs többé diétára szüksége.

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Főlerakát A. Grozea & Co. Bucaresti, Str. Domnei 21.

Ribbentroppnak Rómába való érkezését elszármazó japán diplomáciai körökben utalásnak veszik arra nézve, hogy Olaszország is közelebről csatlakozni fog a paktumhoz.

Gazdasági megtorló intézkedéseket kér Japán ellen a kínai népszövetségi liga

Genfi jelentés szerint a kínai népszövetségi liga táviratot intézett a nemzetközi népszövetségi ligához, amelyben háláját nyilvánítja azon erőfeszítései iránt, melyek a béke helyreállítását célozzák. Együttal kéri a nemzetközi uniót, vegye rá az illetékes kormányokat, hogy a brüsszeli értekezleten valósítsák meg.

1. Az ellenséges betörő erők eltávolítását. 2. Kössenek kölcsönös megemntámadási szerződéseket és 3. Követítsenek a viszály elsimítása céljából és amennyiben ezen erőfeszítések meghiusulnának Japán ellenállásán, alkalmazzanak vele szemben gazdasági megtorló intézkedéseket.

Urania Mozgó

Marlene Dietrich

slágere:

Alexandra grófnő

Hétfői kezdettel: Láányok fehérben főszerepekben:

Hilda Stolz, Maria Cebotariu, Petrovici Szevlav

KÖZGAZDASÁG

Ujra tárgyalják a borszesz átvételi árának megállapítását

Bucuresti, október 23. (Az Uj Kelet tud.) A napokban a szeszmonopol vezérigazgatóságánál értekezletet tartottak, amelyen többek között a borszesz átvételi árának megállapítását is tárgyalás alá vették.

Ismeretes, hogy az 1936-37. évi kampány tartamára a pénzügyminisztérium a borszesz átvételi árát 38 lejben állapította meg. Ezt az árrat az érdekeltek termelői irrealitásnak nyil-

ték a felek a vitás kérdést. A borszeszgyártók szerint a mai rendszer alapján a gyárak csak a rendes bíróságok előtt kérhetik állásponjuk jogosságának elismerését.

A pénzügyi kormány önkényes ármegállapítási politikája csak látszólag növelte a szeszmonopol jövedelmét, mert közben a következő hátrányokra vezetett:

a borszesztermelés, a törvényi intenciójával ellentétben, az eredeti termelés 30 százaléka, vagyis 600 vagonról 200 vagonra esett vissza,

a gabonaszesztermelés sem emelkedett és így a készletek teljesen kifogyóban vannak, a szokásos ezer vagonos állandó szesz-készlet 20 vagonra csökkent,

a szeszmonopol nem tudja a lerakatok és raktárak állandó árúllátását biztosítani és ezáltal a forgalomban is komoly zavarok merülnek fel,

végül a szeszmonopolnak több peres ügye támadt a gyárakkal, amelyek pereiket nagyobbbrészt megnyerték és így a monopol jelentékeny károsodást szenvedett.

Amennyiben a borszeszgyárak az átvételi árak tekintetében indított perüket is megnyerik, a szeszmonopolnak súlyos összegeket fog kellenni utólagosan megtérítenie.

A szeszmonopol igazgatósága a borszeszgyárak beadványát, amely a kérdés peren kívüli, békés megegyezéssel való rendezését sürgeti, észleletes tanulmány tárgyává teszi és még e héten dönt felette.

Egymillió lej tőkével

társulnék rentabilis, jól bevezetett

iparvállalathoz

„Kereskedelmi munkaező” jellegre.

A férfiak 15 százaléka

Gyomorfárasztó szellemi munkásoknál, elárgult neurastheniás egyéneknek és aranyes betegeknek embelekkel reggelienként felkeléskor egy-egy kis pohár természetes „Fefenc József” keserűviz igen jótékony hatást szokott kifejteni. Kérdezze meg orvosát.

RÁDIÓ MŰSOR

Október 24, vasárnap

Bucuresti, 6.30: Torna, vidám zene, hanglemezek orvosi tanácsadó, szakelőadások, hírek. 9.55: Istentisztelet. 11.15: Szimfónikus zene. 13: Hírek. 13.10: Motzoi zenekar. — 14.15: Vidám zene. 18: Üzenetek, katonazene. 19.30: Lemezek. 20.15: Carmen énekar. 21: Hangjáték. 22.10: Hírek, lemezek. 22.40: Sport. 23: Lemezek.

Budapest I. 10.30: Hírek. 11: Egyházi zene. 12.15: Istentisztelet. 13.30: Zenekar. 14.10: Felolvasás. 15: Hanglemezek. 16: Előadás. 16.50: Ferencváros—Lazio KK labdarugómérkőzés második félidője. 17.50: Szalonzene. 18.30: Petőfi versek. Cigányzene. 19.40: 23: Hírek. Jazz. 24: Cigányzene. 1.05: Hírek.

Október 25, hétfő

Bucuresti, 6.30: Torna, vidám zene, hanglemezek orvosi tanácsadó, szakelőadások, hírek. 13: Hírek. 14.30: Operettlemezek. 18: Lemezek. 18.45: Popescu G. énekel. 19: Felolvasás. 19.15: Theodorescu négyes. 19.15: Vilnov és Alexandrescu kézzongorás játéka. 20.15: Felolvasás. Tánclemezek. 21.30: Militenianu zongoraművész játéka. 22.10: Stefanescu Goanga Péter énekel. 22.30: Hírek, zene.

Rádiókonstruktorok!

Használatjuk csak a

FIVRE

lámpákat

Tökéletes vétel, olcsó ár.

Kizárólagos képviselő Románia részére: „OSIAS ZINGHER”. Tulajdonos: Gustav Singer, Bucuresti, I. Str. Negru Voda 14.

Telefon: 3.66.34.

Budapest I. 7.45: Torna, hanglemezek, érend. 11: Hírek, felolvasás. 12: Emlékkönyv a Nemzeti Színház fennállásának 100-ik évfordulója alkalmából. 13.05: Zenekar, hírek. 14.30: Zongoraverseny. 15: Ének. 15.40: Hírek. 17.15: Diákféltóra. 18: Cigányzene. — 18.50: Előadás. 19.20: Ének. 19.45: Hanglemezek. 20.40: Disz előadás a Nemzeti Színházban. 33.45: Hírek. 23.10: Hegedű, zongora. 23.40: Németnyelvű előadás. 24.05: Cigányzene. 1.05: Hírek.

Világp

Mrs. Simpson hercege felhívta ragaszkodni a sáboz? Nem

A sok tromfhoz, amit ellen kijátszik, most még szövetségársa kezében van amelyet már tavaly kijátszott már nem lehetett útna országok egyes lapjai már tak VIII. Edwardnak fasz Simpsonné társadalmi ösz urnére, aki Ribbentropp rályi társaságba. Emlékezz A német birodalmi sajtót atól, hogy bármit is kö királyválságról.

Féltévele azelőtt voltak j nek Edward aszerelmi históri ügyük lett, hogy valóságga e szerelem politikai vonatk azonban alaposan informálva né asszony politikai ügyesie más védelem, amelyet állá tartózkodást parancsol. Te csodálkozhatunk Edward amikor olvastuk az angol Simpsonné asszony megkís a brit fegyverkezés titkait, befolyást gyakoroljon az a ra". Es hogy Mrs. Simpson berek sűrűtek-forogtak, ak egy „bizonyos államhatalom ciális csméji iránt érzett k

Azóta egy év mult el. aki csak akkor politikus, rázák, közben Rotschild egy gazdag ur kellemes n tatta. Felesége egészen n vagyó. Azonfelül, ugy hi néhány egykori tanácsadója. Emlegetik Aga Khan ind Londonderry, továbbá a be Neville Henderson és még r

Az ő közvetítésüknek és pntatlanságának köszönhet oegi párt kissé tulságosan. Invitáltak Németországba. U nek lemondását kikényszer nem akarva rendszerint tró den állam ezért, amelynek ceg eddig allátogatott, a leg kodást tanusította. Németo látogatásból állami propagand az exkirály felemelt kézzé Egy rapszodikus, eléggé p bert, aki egy energikus assz szimpatikus tanácsadók suga pontja, világpolitikai alakka tehet képzéni, mit érez az kor lapjaiban olvassa ezeket válsággal megirt eseményeke politikán" a legnagyobb ps

Tago
AZ AUR
a le

SORSJEGYARUD

Meiyi cím:

KERESKE

Világpolitikai kistükör

Mrs. Simpson magyarként? Csak! Miért kapott Windsor hercege felhívást meghívást Németországba? Miért ragaszkodik Olaszország Malorca szigetének megszállásához? Németország kis intervenciójének értéke

A sok tromfhoz, amit Mussolini Anglia ellen kijátszik, most még egy járul, amely szövetségi kézzel van: a király. Az, amelyet már tavaly kijátszottak, de amelyet már nem lehetett útni. A demokrácia országok egyes lapjai már akkor rámutattak VIII. Edwardnak faszista hajlamaira és Simpsonné társadalmi összeköttetéseire, az ún. öre, aki Ribbentropot bevezette a királyi társaságba. Emlékezzünk csak vissza! A német birodalmi sajtót eltitolták tavaly attól, hogy bármit is közöljön az angol királyválságról.

Félével aselött voltak jóhiszeműek, akiknek Edward aszerelmi története annyira szíves volt, hogy valóságos megfeledeztek a szerelmi politikai vonatkozásairól. Mások azonban alaposan informálva voltak Simpsonné asazon politikai ügyekéről. A külügyvédelem, amelyet államfők élveznek, tartózkodást parancsol. Természetesen nem csodálkozhattunk Edward lemondása után, amikor olvastuk az angol újságokban, hogy Simpsonné asszony megkísérelte „kikutatni a brit fegyverkezés titkait, vagy azt, hogy befolyást gyakoroljon az angol belpolitikára”. És hogy Mrs. Simpson körül olyan emberek sűrűgtek-forogtak, akik nem titkolták egy „bizonyos államhatalom politikai és szociális csemei iránt érzett lelkeseését”.

Azóta egy év mult el. Windsor hercege, aki csak akkor politikus, amikor erre felrázák, közben Rotschild vendége volt és egy gándag ur kellemes magánéletét folytatta. Felesége egészen más fajta: becsüvagyó. Azonfelül, ugy hírlík, az exkirály néhány egykori tanácsadója ismét aktív lett. Emlégetik Aga Khan indiai herceg, lord Londonderry, továbbá a berlini brit követ, Neville Henderson és még néhány ur nevét. Az ő közvetítésüknek és Ribbentrop tapintatlanságának köszönhető, hogy a hercegi párt kísé tulságosan hivatalos módon invitálták Németországba. Uralkodók, akiknek lemondását kikényszerítették, akarva, nem akarva rendszerint trónigénylők. Minden állam ezért, amelynek területére a herceg eddig ellátogatott, a legnagyobb tartózkodást tanúsította. Németország azonban a látogatásból állami propagandát csinált, amit az exkirály felemelt kézzel köszönt meg. Egy rapozodikus, eléggé politikátlan ember, aki egy energikus asszony rabja, aki szimpatikus tanácsadók sugalmazásának célpontja, világpolitikai alakká fujnak fel. El lehet képzelni, mit érez az angol nép, amikor lapjaiban olvassa ezeket a fegyos rezerváltással megírt eseményeket. Tul a „nagy-politikán” a legnagyobb pszichológiai bak-

lövés, amit Ribbentrop ur valaha is elkövetett azzal, hogy az exkirályból négy-szerű alakot akar csinálni Anglia ellen.

Mialatt Windsor hercege Ley ur által informáltatja magát az új Németország felől és mialatt a herceg, mint öreg uridivat-szakértő végig vizitál a Winterhífe ruha-raktárait, a nemzeti szocialista sajtó heves harcot folytat a brit birodalom ellen. A gyarmatok utáni kiáltás annál hangosabb, minél kilátástalanabb. A „Völkischer Beobachter” Anglia leromlásáról viccelődik, ráförmed Eden külügyminiszterre és örül, hogy Ribbentrop megint „odavágott az angoloknak”. A cselekvés szabadságát követelik? Jó, jó! De előbb mi kérjük ezt magunknak.

Ezzel elértünk oda, amiről több mint egy éve mint „benemavatközásról” beszélünk. Eredetileg Németország és Spanyolország egyképpen volt angaszálva. Valószínűleg egyazon arányban küldtek fegyvert, repülőket, tisztet és műszaki személyzetet. Az ő hadihajók fedezték a móroknak a tenger-szoroson való átkelését. Lassankint Olaszország angaszámja aránytalanul megnagyobbodott. Hozzávetőleg meg lehet állapítani az időpontot is, amikor Németország bizonyos tartózkodást gyakorolt. Hitlerék intervenciója akkor lanyhult, amikor karácsony és újév között Anglia és Franciaország a lghatározottabban kijelentette, hogy Marokkó semmilyen körülmények között nem lehet német kolónia.

Németország azóta Spanyolországban kettőt ért el: kedvező pozíciót a talaj kincseinek kizsákmányolása körül és azt a reményt, hogy az olasz szövetség dél felől veszélyeztetheti Franciaországot. Ez azonban teljes kockázatot nem érdemel és ezért a harmadik birodalom megelégszik a kis intervencióval.

Itália többre törekszik. Megszállotta Malorca szigetét és senki nem tudja, hogyan lehet majd az olasz csapatokat háboru nélkül eltávolítani. Olaszország tehát már jó előre területileg megfizette magát. Szomszédsága következtében abban a helyzetben van, hogy Francót állandóan, vagy legalább jó néhány esztendőre hűbéri pozícióban tartsa. A spanyol háboru nélkülözhetetlen etap a Földközi tengeren való hegemoniáért folytatott harcában. Ez aztán már megérdemli a nagy intervenciót. Többet. Ez a helyzet valóságos kényszeríti az intervencióra. Mert ha a köztársasági Spanyolország győz, akkor az olasz földközitengeri uralom sokáig nem lesz realizálható, akkor nyugat felől

A szépség gyakran csak teint kérdés.

A szép arcbor előlése előlőből alaposan ki kell tisztitanunk a pórusokat. Erre legalkalmasabb Richard Hudnut Three Flowers Cleansing specialis krémje.

Ez a készítmény, az arcbor hőmérséklete következtében, könnyen folyékonyvá válik, így behatol a pórusok legmélyéig és kitisztítja azokat.

Az arcbor szépségének megőrzésére, nem elegendő a bőr megtisztítása; minden nap ópolni, táplálni és frissíteni is kell. Ezt rendszeresen és minden nehézség nélkül elvégezheti a Three Flowers Richard Hudnut szépség-ópoló készlet 5 készítményével.

A Three Flowers Richard Hudnut készítményekkel való szépség-ópolás a legeredményesebb, mert tökéletes és mégis egyszerű.

RICHARD HUDNUT

Three Flowers Beauty Treatment

állandó veszély környékezi és a nyugati hatalmak erős pozícióban maradnak.

Főlöleges disputálni a mód felett, ahogy az olasz katonákat Spanyolországból elszállítják. A fórum sem érdekes, amely előtt az ügyet tárgyalják, hármas konferencia, vagy londoni komité. Az egész világ tudja: Olaszország segítségével nélkül Franco rebellis hadserege előbb vagy utóbb összeomlik. Fél-intervenció nem használ, ez is Franco pusztulását jelenti. Azt követelik tehát, hogy Mussolini végleg mondjon le Spanyolországról. Ha ebbe belemegy, akkor könnyen megtalálhatók a katonák transzportjának módzatai. Ha nem, akkor nem használ semmiféle kompromisszumos javaslat.

A nyugati hatalmak kijelentették, hogy visszavezik cselekvőszabadságukat, mire a faszista diplomaták azt válaszolták, hogy most már nekünk is jogunk van azt tenni, amit éppen akarunk. Mit jelent ez?

Itália részéről bizonyára azt, hogy meg-erősíti a spanyol intervenciót és azonfelül kirobant néhány más gyarmati háborut. Erősíti az arabok hátvédét Palesztinában és Jememben és összevonja csapatait Libiában. Az egész Földközi tenger területét tel-láztatja.

De mire gondolt Ribbentrop, amikor arról beszélt, hogy kormánya a maga részéről természetesen minden tekintetben és minden irányban igénybe veszi akciószabadságát. Meglehet, hogy a két faszista hatalom ijeszteni akarja csupán a nyugati államokat a kockázattal, amibe belemennek, ha Spanyolországot nem engedik át az intervencióknak. Megint, mint már annyiszor, a nagy európai háboruval fenyegetőznek.

Mérlegelni kell, mit érhet el Németország nyílt konfliktus esetén?

Nagy háboru viselésére ezidőszert nem képes, az kétségtelen. Utóbbi időben ezt sokat vitatták, nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni, csak rámutatunk a feszült benső helyzetre, Németország rossz természetére és nyersanyaghiányára. A tulerő, ami szemben állana a harmadik birodalommal, legyőzhető lenne volna.

A cselekvés szabadsága, amely után a né-

metek annyira vágyakoznak, kisebb vállalkozásokra vonatkozik. Odairányul a spekuláció, hogy a nyugati hatalmak hosszas földközitengeri csetepatékba keveredhetnek és akkor nem marad energiájuk törődni azokkal a nyugtalanságokkal, amiket ki kellene robbantani Németország keleti és déli szomszédságában. A nyugtalanságokból intervenciók keletkezhetnek, intervenciókból okkupációk.

Persze megtörténhetik másként is. Intervenciókból és okkupációkból keletkezhetnek nagy háboruk is. E szó cselekvési szabadság, amelyen a nyugati államférfiak egyelőre korlátozt akcióit értenek, Ribbentrop szerint a legnagyobb bonyodalom veszedelmét jelentheti, a nagy háboru veszedelmét is. H. B.

AZ UJ
Dr. LENGYEL
SZANATÓRIUM
Cuj-Kolozsvár, Str. Gajdu 3 A)
Románia legmodernebb gyógyintézete, nagy parktól körülveve a város centrumában. Minden szobája teraszra nyílik, 300 m² tetőteráza van, ahol egész nap és az év bármelyik szakában nap- és légfürdőt lehet venni. Modernül berendezett műtőterem és szülészoba. Minden szobában hideg és meleg folyóvíz. Véggyógyintézet. Belsőfürdő, amely krónikus béibántalmak, székrekedések, epe- és vesekövekknél kitűnő eredményeket ad. Electrotherapia: ultra rövid hullám és minden más villanykezelések. Modern Röntgen-berendezés. Laboratóriumok. A tetőterasz mirigyes gyerekek kezelésére igen alkalmas és Romániában páratlan. Fogó- és hímokukák. Diétás konyha. Fertőző betegeken kívül minden beteg felvesz. Uduló- és láb-badozó betegeknek is igen alkalmas. **Mérféket díjazás.**
Stabad orvos-választás.
Az intézetnek rituális konyhája is van.

Tagadhatatlan igazság: AZ AURORA SORSJEGYÁRUDA a leszerencsésébb

Minden sorsjátéknál ez az áruda a jätékosok hatalmas tömegét tette szerencsésé. **TEGYEN ON IS EGY PROBAT** és meg fog győződni.

VÁSÁROLJON SORSJEGYET az

AURORA

SORSJEGYÁRUDANAL. A 15. sorsjáték 1. osztályának a húzó: **NOVEMBER 15.-én**

Melyi cím:

KERESKEDELMI HITELBANK R. T., P. Unirei 20.

zszaléka

k (epe-, máj-,

diatt fájdalom-

szterium által

talmak biztos

és nincs többé

& Co. Bucu-

munkásoknál,

eknéi és a fany-

reggelenként

hár természetes

igen jótékony

dezza meg or-

BOR

map

ám zene, hang-

szakelődások,

15: Szimfónikus

zoi zenekar. —

enetek, katoná-

Carmen ének-

Hírek, lemezek.

1: Egyházi zene.

Zenekar. 14.10

16: Előadás.

KK labdarugó-

17.50: Szalon-

gánzene. 19.40:

ene. 1.05: Hírek.

16

ám zene, hang-

szakelődások,

rettlemezek. 18:

ének. 19: Fel-

nyéves. 19.15:

zongorás játéka.

eka. 21.30: Milli-

ka. 22.10: Ste-

ka. 22.30: Hírek,

oroki

k a

RE

á ár.

ánia részére:

onos: Gustav

gru Voda 14.

nglemezek, ét-

2: Emlékünne-

lásának 100-ik

Zenekar, hí-

Enek. 15.40:

igányzene. —

19.45: Hang-

Nemzeti Szin-

tegedő, zongó-

ás. 24.05: Cl-

WIZO A zsidó Ország

RIVATALOS LAPJA

Hirek a Wizo palesztinai munkafrontjáról

A Wizo intézményei a politikai és gazdasági depresszió idején. A súlyos nehézségek ellenére is nagy lendülettel folyik a Wizo-munka az országban

A nyár folyamán lezajlott WIZO-konferencia újabb impulzust adott a palesztinai WIZO-munkának. A WIZO ma komoly reádatok előtt áll Palesztinában. A bizonytalan politikai helyzet a gazdaság depresszió és szociális nyomor kedvezőtlen kihatással van a WIZO munkájára is, amelynek egyre nagyobb nehézségeket kell megküzdenie. A mezőgazdasági termékek elhelyezésének válsága nagymértékben nehezíti meg a zöldség-teretek instruktornőinek munkáját. De megnehezíti a mezőgazdasági leányfarmok helyzetét is. A szociális jóléti intézményekre nehezítő nyomás egyre fokozódik és a szervezeti és nevelési munka is akadályokba ütközik.

Ennek ellenére is nagy lendülettel látják el feladatukat a WIZO palesztinai vezetői. Erős akarattal és szilárd kítartással igyekeznek minden nehézséggel megküzdeni és a WIZO összes munkatársait fokozottabb erőfeszítésekre és munkalendületekre serkentik. A gyermekgondozás terén elért eredmények, az összes WIZO intézmények fejlődése és a WIZO-alegátusoknak a legutóbbi konferencián tett ígéreteik mind azt mutatják, hogy ebben a döntő esztendőben is azon erőkhöz tartozott a WIZO, amelyek az Erec Jiszraelben teremtett nemzet legbiztosításának és továbbfejlődésének legaktívabb őrői.

A WIZO intézményei

A nyár folyamán a legkisebb fennakadás sem töltött a WIZO-intézmények működésében. A WIZO mezőgazdasági és kertgazdasági intézményei egy napra sem szaklithattak meg munkájukat. A tanítók és tanulók szabadságolását gondosan osztották be, úgy, hogy a munka folytonossága biztosítva volt. A WIZO-munka ily módon a nyári hónapok alatt tovább fejlődött, sőt újabb építkezések és technikai javítások történtek az összes intézményeknél.

Az afulei leányfarm

Új érat nyitott meg az afulei leányfarm fejlődésében a modern betonház felépítése, az étterem, konyha és előszobák számára, amelyek eddig primitív fabarakokban voltak elhelyezve. Az egyszobás épület stílusosan emeli a leányfarm szépségét, berendezése viszont tökéletesíti a farm egész gazdaságát. A leányfarmon tanuló 26 lány ezen a rendszeres kiképzésben fog részesülni főzésben és háztartásban. Az argentinai WIZO hozzájárulása folytán az afulei mezőgazdasági üzemét is tökéletesítették.

A nahalali iskola fejlődése

A WIZO nahalali mezőgazdasági iskolájában új víztornyot építettek, amely nagy jelentőséggel bír a farm vízellátására nézve. Az iskola ezeótt a nahalali faluból kapta a vizet. Ez azonban nem volt elegendő a farm mezőgazdasági szükségleteinek kielégítésére. 1934-ben és 1935-ben kútfúrásokat eszközöltek a farmon, amelynek során ötven méternyi mélységben két vízforrást találtak. Az elmúlt év nyarán szivattyút építettek egy kut számára és ez tölti meg a most épített víztorny tartályát. Innen a házak második emeletére vezetik a vizet, hogy innen levelezésük a mosóházba, fürdőszobákba és azokba a tartályokba, amelyekből a zöldségkertet öntözik. De csak a második pompa elkészítése és a zöldségkertekhez építendő öntözőművek elkészítése fog majd végetvetni azoknak a nélkülözéseknek, amelyeknek vízhiány miatt van kitéve a farm. Az új iskola azonban már így is lényegesen könnyebb lesz.

Azok a lányok, akik szeptemberben elhagyták az iskolát, augusztus 28-án ünnepélyes keretek között ünnepelték meg tanulmányaik befejezését. Az idei tanfolyamon résztvevő 47 lány közül 37 vizsgázott le. A

többi 13 egészségi vagy más okokból beiratkozásuk után nemsokára kiváltak az intézetből. A vizsgázottak közül 28 bizonyítványt kapott, a többiek, akik előképzés után csak gyakorlati vagy elméleti specializálást kerestek, igazolványt kaptak arról, hogy elvégezték a szakmájukban kitűzött tanulmányukat.

A rendes tanulókon kívül ebben az évben a falu egyik telepesnője is résztvevő az iskola elméleti tanfolyamain. Ezenkívül két német bevándorlónő is résztvevő a gyakorlati munkában.

Az évzáró ünnepségen az iskola vezetője, Hanna Meisel általános áttekintést nyújtott az iskola tanítási módszerei fölött, amelyek egyre tökéletesednek. A tanítók és tanulók az iskolában szerzett élményeiről számoltak be. Az abszolvensok többsége kibuccokba ment. Kettő közülük, miután megházasodott saját gazdaságot létesített, egyesek viszont magángazdaságokban találtak elhelyezkedést részben mint szakmunkások a nagyüzemekben, részben mint segédmunkások a vegyesgazdaságokban.

Ajanoth gazdasági fejlődése

Harminchárom főből áll ma az ajanothi leányfarm tehénállománya. A farm tejjelgazdaságának kiépítése sürgős szükségessé vált és Jack Solomon délafrikai cionista 500 fontos adománya lehetővé tette az ezirányú gazdasági berendezkedések részleges megvalósítását. Ajanoth legelői különösen kedvező feltételeket nyújtanak az állattenyésztéshez. A takarmány megővésére védőfedeleket építettek. Ezenkívül hozzáálltak egy új lencsefajta termesztéséhez, amelyről az Agency mezőgazdasági kísérleti állomása a legkedvezőbben nyilatkozott.

Az idei narancsszezonra való tekintettel különböző újításokat eszközöltek a farmon. A csomagolások céljaira felépített terraszt teljesen kiépítették és sánpárt fektettek le a nagyobb narancsültetvények végéhez. Együttal megszerezték a narancsszállítószerszükséges vagonokat. További tökéletesítés ezen a téren egy kisebb elraktározására a munkásruhák és cipők elraktározására, egy kisebb szobának az építése a segédmunkások és a farm őrszemélyzete számára. Ezenkívül a betegszobákhoz még egy fürdőszobát is építettek. Sajnos a lázas megbetegedések az elmúlt nyáron igen gyakoriak voltak Ajanothban. A Wizo minden más telepén az emberek egészségi állapota kifogástalan volt.

Akinek nem kell takarékoskodni,

— annak mindagy, hogy mennyit költ az étkezésre. És még az is több kávé fog inni, ha látja, hogy a jókú Kathreiner-ből és Franck-ből készült kávé milyen kitűnő. Az, hogy a kávé azonkívül olcsóbb is, csak másodsorban érdekli őt.

Amikor a fő kormányzó helyettese, Mr. Battehill és a déli kerület vezető főtisztviselője, Mr. Pollock szeptember végén meglátogatták a farmot és nagy meglepetésükre adtax kifejezést a látottak fölött, a Wizo igazgatónője, Tony Hauser arra kérte az urakat, hogy járjanak közbe a kormánynál annak érdekében, hogy a környéket szanálják és a fejlődés útját ezzel is előmozdítsák.

Gyepszőnyeg Nachlath Jicchakban

Hosszu ideig úgy vélekedtek Erec Jiszraelben, hogy az itteni forró és száraz nyáron lehetetlen szép gyepet teremteni. Ezt a feltevést azonban sok esetben megcáfolta a gyönyörű gyepfű, amelyet a nashlath-jicchaki farm körül létesítettek. Ez a gyep vetekedik a leggondozottabb angol gyepvel. A forró nyári hónapokban üdítő látvány ez a gyep és sokan csak azért látogatnak oda, hogy megtekintsék a kerti kultúrának ezt a csodáját, virágok és veteménytáblák közepette.

Kisebb, de igen fontos épületet emeltek Nachlath Jicchakban, amelyben a hatvan iskolalányok máhát raktározzák el, azonfelül még egy újabb helyiség épült a majorság takarmányának elraktározására.

Gyermekjóléti akciók

Az ország minden társadalmi rétegének állandóan visszatérő feladata, hogy a szegénysorsúak gyermekeit a forró évszakban nyaraltassák, racionálisan gondozzák és táplálják. A városi tanácsok, a szállók szervezetei és a különböző egyesületek nagy érdeklődést tanúsítanak a gyermekjóléti akciók iránt és a palesztinai Wizo-föderáció, a Hiszdruth Nasim Cionith minden évben jelentékeny mértékben vesz részt ezekben a jóléti munkálatokban. Az országban uralkodó gaz-

dasági depresszió leküzdésére a H. N. C. szervezete fokozott munkaképességgel és szociális felelősségérzettel dolgozott azon, hogy az elmúlt nyáron a gyermekjóléti munkásságának jelentőségét és súlyát bebizonyítsa. A H. N. C. országos üdülőtelepe a Karmel hegény a vakációs hónapokban, valamint a zavargások előtt 180 szegény gyermeket nyaraltatott.

BOGARAK, üzemelt, polcsák, vobogarak, legyek és mindenféle rovarok radíálisan kípustitáltak a

EXTRA-KATOL

apán verap por által.
Egros: A. N. Baithuz
București 7.
tr. Seiar 7.

Dr Nachum Goldmann Benes köztársasági elnökénél. Dr Benes cseh köztársasági elnök hosszabb kihallgatáson fogadta Nachum Goldmant. A kihallgatás főképpen a Palesztina-ügynek volt szentelve. Goldmann a Cionista Szervezet közönetét fejezte ki Csehszlovákia népszövetségi megbízottjának felszólalásáért a Népszövetség Palesztina-ülésén. Tolmácsolta továbbá dr Nachum Goldmann a zsidó nép részvétét Csehszlovákia nemzeti gyászában, mely elnökének, Masaryk Tamásnak elhalálzásával szakadt rá. Dr Krofta külügyminiszter is kihallgatáson fogadta Nachum Goldmant a Palesztina-ügyekkel kapcsolatban.

SCHERG

Őszi újdonságai és különlegességei férfiöltöny, felöltő, nőikabát, kosztüm és ruhaszövetek

Plaidek, takarók, szőnyegek

Gyári lerakat: CLUJ, Piata Unirii 22.

A „szébbell”

A palesztinai héber le napról-napra újabb me ldéni Bialik étéből, t ből. Már megkezdődöt lala után szövődo lege dése, amely ködbe, glór ég kiválasztottjainak a mélyéről mostanában f megható, szivbemarkok uj adat eleven tanuság ságáról. Mert hiszen vonta kétségbe senki. deig állott a zsidó par már első versének me a csucsra került. Es kerülő levelek, dokum tően rációfolnak minde amely személye el Herzl se szabadulhato akiknek távöltartásáér napi reggeli inánk. A is, aki vagyonát, életé ságért, anyagi érdeket líknál is meséltek leg más héber költők műv zett, óriási összegekről rikai utján gyűjtött. a fehér hasábokon a amely a nagy költő su beszének. Tragikus egézségért, komor kü a köz között felmorzso ért. Es minderről a r sejtett valamit. Mikor zarándokoltak a Bial tornyos „Béth Bial megnyugvással, remé tak. Érezték, hogy a a hajlékon, hogy bene gyán az uj Erec Jiszr telme. Es ugy érezt megjelen. Mint fejedé zött, pazarolva szórta, kincseit, mindenki os sem adott neki. Minde magát, hogy idejébb erejéből is — elrabolj sem gondolt a kártevés tétítésre. Legkevésbé a — „Ki mondhatná, nem olyan értékes, min lelte egyik barátjának miért engedti magát sz és szétaprózni óráit, magányba, halhatatlan — „Kinek van joga visszavonulni, mint ké fántcsonttornyába, hog gyen a közösség bajai Kinek van joga szemé diára és megtölteni gy gal a felpukadásig? — „Tragikus nép kö dognak lenni, — mon egy marienbadi sétán kell!”

Es ő dolgozott és kü ideje alatt is dolgozt nagid kiadatlan veseit. En Herzl-könyvemet fe lödött minden egyes r egocentrikus természet nép nagy érdekeit, pro Magyar Herzl-könyve zsidó irodalom soknyel — „A zsidóság egy

Gyógyfürdők metropolisa

3-hetes pa Budapest

Vizummentes be országra 50%-os MÁV vonalain. Gy teljes ellátás, illet adók, fürdő, orvos káratok és további Lejben fize

„Euro

Román Nemzeti U forgalmi Vállalat

OLUJON „EURO
Piata Un

A „szóbeli“ Bialikról

A palesztinai héber lapok nem szűnnek meg napról-napra újabb meg újabb részleteket idézni Bialik életéből, tanításából, mondásai-
ból. Már megkezdődött a halhatatlanok halála után szövődő legenda misztikus működése, amely ködbe, glóriába vonja az emberiség kiválasztottjainak alakját. Ami Bialik személyéről mostanában felszínre kerül, valóban meghatározó, szívbemarkoló, lélekemelő. Minden új adat eleven tanúság Bialik emberi nagyságáról. Mert hiszen költői nagyságát nem vonta kétségbe senki. Negyvennégy esztendőig állott a zsidó parnasszus legtetjén, sőt már első versének megjelenésével ugyiszólván a csúcra került. És most halála után előkerülő levelek, dokumentumok megdöbbentően rácafolnak minden leghalkabb vádra is, amely személye ellen itt-ott elszórtott. Herzl se szabadulhatott az „azé pónim“-tól, akiknek távollatásáért fohászkodik minden-napi reggeli imánk. Akadtak, akik még neki is, aki vagyónát, életét áldozta fel a zsidóságért, anyagi érdeket vetettek szemére. Bialiknál is meséltek legendás vagyonról, mit más héber költők műveinek kiadásával szerzett, óriási összegekről, miket angliai és amerikai utjain gyűjtött. S ime, itt feketélnék a fehér hasábokon a szivetszáró levelek, amely a nagy költő súlyos anyagi gondjairól beszélnek. Tragikus harcra a létért és az egészségért, komor küzdelemről az egyén és a köz között felmorzsolódó idejéért és ideg-ért. És minderről a nagy nyilvánosság alig sejtett valamit. Mikor ezrek és tízezrek elzárandókolták a Bialik-uccában emelkedő tornyos „Béth Bialik“-ba, vigasztalással, megnyugvással, reményekkel eltelve távoztak. Érezték, hogy a Sechina nyugszik ezen a hajlékon, hogy bene csucsosodik ki valahogyan az új Erec Jisra'el egész tartalma, értelme. És úgy érezték őt mindenütt, ahol megjelen. Mint fejedelem járt-kelt a népe között, pazarolva szórt mindenféle szelleme kincseit, mindenki csak kért tőle és senki sem adott neki. Mindenki jogosultnak érezte magát, hogy idejéből — sőt gyakran anyagi erejéből is — elraboljon valamit, de senki sem gondolt a kártevésre, még kevésbé a kártétésre. Legkevésbé a nagy költő maga.

„Ki mondhatná, hogy egy jó cselekedet nem olyan értékes, mint egy jó vers?“ — felelte egyik barátjának arra az óvására, hogy miért engedi magát szétéptni az emberekől és szétaprózni örát, miért nem vonul vissza magányba, halhatatlan alkotások ihletébe?

„Kinek van joga — irta — ma gögöns visszavonulni, mint kényeztetett királyi elefántcsonttornyába, hogy semmi köze ne legyen a közösség bajaihoz, szenvedéseihöz? Kinek van joga szemet hunyni a ma tragédiára és megtölteni gyomrát halhatatlansággal a felpukkadásig?“

„Tragikus nép költőjének nincs joga boldognak lenni, — mondotta nekem egyszer egy marienbadi sétán — dolgozni és küzdeni kell!“

Es ő dolgozott és küzdött. Még üdülésének ideje alatt is dolgozott. Akkor Sámuel Hana-gid kiadta a veseit készítette elő kiadásra. En Herzl-könyvet fejeztem be és ő érdeklődött minden egyes részlet iránt. Nem volt egocentrikus természet. Mindig csak a zsidó nép nagy érdekeit, problémáit kereste, látta. Magyar Herzl-könyvvel kapcsolatban a zsidó irodalom soknyelvűségére került a szó.

„A zsidóság egyik legnagyobb tragé-

EZEK BEN AZ ÜVEGCSEK-BEN...

van összesűrítve a szakemberek minden művészele és tapasztalata

Hogy a mindenképp igényesebb közönség fokozott növelve keresletének megrealizálása, a klassz Lady gyár biztosította a parfümgyártás minden szükséges feltételét a létezéséhez. Az ő segítségével a klassz Lady a készletek egész sorozatát gyártja, amelyek a francia parfüm jellegzetességét viselik magukon. A lady gyártermékek minőségének a megújulás: elő-
időből szükséges, hogy a kölnivízben csakis esztétikus, praktikus botanikus-esszenciák legyenek, amelyekben valóban. Csakis így lehet bizonyos okból, hogy kénytelenem gyártmányt választok, valóban kiváló minőségű kölni-
vizet, amely mindazokkal a egyszerű kényelmekkel-
kel rendelkezik, mint amelyekkel rendelkeznek minden a pillanatban, amikor elhagyja a gyár kényelmét.

A lady gyár-
termékek el-
sőbbbbsége test-
ségiellen!

GYARTMANYOK
MON ATOUT
JOCKEY CLUB
CHAT NOIR
JAZZ
PERLE DE PARIS
MONSECRET

kaphatók LEZART ÜVEG-
CSEK-BEN UGYAN-
AZON AZ ARON mint
a kémért kölnivizek

diája ez, — mindotta Bialik — a zsidó szel-
lem mennyi alkotása van így eltemetve kül-
lönözött izolat nyelvekbe! Jiftah jut eszembe,
akiről a Birák Könyve azt mondja, hogy „el-
temették őt Gilead városaiban.“ Hogyan le-
hetséges az, hogy több városba temették el?
— kérdi a Midras. Es gyönyörű feleletet ad
reá: Büntetésül azért, hogy feláldozta saját
leányát, darabonként hullottak le tagjai, me-
lyeket harcainak különböző helyein, bolyong-
gásának különböző városaiban temettek el. A
zsidóság is táán büntetésül, hogy feláldozta
Sechináját, lelkét, Cion leányát, — bolyong-

Bialik csak felében nemzeti költő, felében ün-
letember, kiadó. Es ez fáj nekem nagyon.
Most személyesen meggyőződtem, hogy ez
rágalom, Bialik egy betűt sem ért az üzlet-
hez, — tehát az egész Bialik a nemzeté volt
és maradt.“

A költő gazdasági sikerei, amikről csodá-
kat regéltek, úgy végződött, hogy Bialik
kénytelen volt — amint leveleiben írja —
nemcsak a látogatók önzőitől való menekül-
lés céljából, hanem anyagi okokból is telavivi
lakását egy gazdag délafrikai bevándoroltnak
bérbeadni és Ramat Gan faluban szerény

URI CVI (Tel-Aviv):

Es így mennek...

Es így mennek gönyvedetten
Je'uzsálem légió!,
Sajgás dala ég szívéükben:

„Je'uzsálem! Oh, te sülyedsz,
Lejebb még a sülyedésnél,
Mélyebbre a sülyedésnél.

Jaj nekünk, a légióknak!

Piros a mi álmunk színe, ..
Kofona-, pajzshulladékok,
S mélységekből föld sírása:

Jaj nekünk, a légióknak!

József Fláviusnak lelke,
Iskarióth Juda lelke,
Feltámadtak, kísértének...

Jaj nekünk, a légióknak!

S nincs Jodpatunk Galileában,
Sem Betá'unk Judeában,
Sem sáncunk a sívatagban.

Jaj nekünk, a légióknak!

Es nem egy Róma, egy hajóraj,
Mennyi Róma, hány hajóraj
Üldöz, hajszol itt a parton...

Jaj nekünk, a légióknak!

Igy járnak gönyvedetten,
Sajgás dala ég szívéükben,
Je'uzsálem légió!...

Patai József fordítása

MOST AZUTAN VÉGE A BORBANTALMAKNAK!

Az emberek milliói szenvedtek a borbantalmakból gyorsan és köny-
nyen, a Cadum-kendő használatával. Pattanások, rovarcsípések,
karcolások, irritációk szinte azonnal eltűnnek a Cadum-kendővel.
Kérjen csak valót Cadum-kendőt!

va a világ országaiban, városaiban, minden
állomáson elhullatta egy-egy tagját, testének
lelkének egy-egy darabját. Es eltemetik ismer-
etlen helyeken. Fontos földadat lesz az ide-
gen nyelveken írt zsidó munkák összegyűjtése
s héberre fordítása. „Kinsz galajuth“, a
szétszórtság begyűjtésének egy fajtája ez is.
Csak az a munka lesz maradandó, ami héber
nyelven jelenik meg. De előbb össze kell
gyűjteni az eredeti héber költészet kincseit a
középkorból és az átmeneti időkben, mik még
különböző könyvtárak kéziratgyűjteményei-
ben várnak megváltásra. Ilyen Sámuel Hana-
gid, akit csak most fognak megismerni ezer
esztendő után!

Es Bialik feláldozta saját költészetét má-
sokért és inspirációjának óráit középkori hé-
ber költők verseinek kongeniális értelmezésé-
ért. Halála után megjelent leveleiből látjuk
legtisztábban, mennyire szívügye volt ez,
mennyire szerette azt az áldozathozatalt,
hogy a zsidó géniusz szépségének feltárásá-
ért, a „Dvir“ kiadó restaurálásának kedvéért
vállalta a bolyongást Anglia és Amerika hi-
deg metropolisáiban, a kénytelen tárgyalá-
sok pénzes pökhendiségeivel és felfuvalkodott
tűréssegekkel, ugyhogy érthető keserűséggel
fakadt ki egyik levelében: „Pedig én nem
szennyeztem be soha még kuszajam körmének
hegyét sem ilyenekkel!“

Semarja Lewin ugyancsak most megjelent
megemlékezésében felidézi a londoni napok
egyik jelenetét, amikor egy este így szólt a
csüggedő Bialikhoz: „Boldog vagyok, hogy
utunk eredménytelen volt. Kárpótulásul kap-
tam és kapott a zsidó nép egy fél Bialikot.
Eddig ugyanis azt mondták egyesek, hogy

szük otthont bérelni, aminek fedezetét a tel-
avivi lakkér nyújtotta. „Ez egyetlen táma-
szom öregségem napjaira!“

Amellett a világot sem fogadott volna el
semmiféle ajándékot. Orvos barátjának írja
Écsbe az operáció után: „A szanatórium
költségeit rendezd el, lealkudhatod a díjakat,
hogy meg ne nyuzsanak, de ingyen gyógyít-
ást nem fogadok el senkitől. Es előre tiltakozom
am ellen, hogy más fizessen értem.
Sohasem akartam hallani ilyenmiről.“

Herzl energikus tiltakozására emlékezett
ez, Zangwill eszméje ellen, hogy bármit is
elfogadjon népétől.

Bialik nem volt bohém ember. Es minde-
nekiülött óvta függetlenségét, hogy a régi
judeai prófétákhoz hasonlóan „megmondhas-
sa népének az ő bűnét és Jákob házának az
ő vétkeit“. Nem vállalt a kongresszusra sem
funkciót, sem delegációt, csakhogy függet-
lenül ítélhessen fölötté. Es megirta hatalmas,
feddő szótátát: „Látalak benneteket újra
tehetetlenségekben.“ Es ez a vers volt köz-
vetve annak a kongresszusnak legértékesebb
eredménye, talán egyetlen halhatatlan virága,
gyümölcse.

A telavivi „Haarec“ napilap szerkesztője,
dr. Gluckson felvetette az eszmét, hogy gyűjt-
sék össze a „Bialik se-ba'pe, vagyis a szóbeli
Bialik hagyatékát, amit előadásokban, meg-
nyitókban, vitákban és magánbeszélgetések-
ben szellemi kincseiből szétparazolt. A post-
humus Bialik méltóképpen egészíti ki a rö-
viddel halála előtt megjelent összes művei-
nek hatalmas gyűjteményét. (P. J.)

**Gyógy-
fürdők
metropolis**

**3-heles pausalkura
Budapesten**

Vizummentes beutazás Magyar-
országra 50%-os kedvezmény a
MÁV vonalain. Gyógyászati lakás,
teljes ellátás, illetékek, kiszolgálás,
adók, fürdő, orvosi felügyelet, kör-
járatok és további árengedmények.
Lejben fizethetők az

„EUROPA“

Román Nemzeti Utazási és Idegen-
forgalmi Vállalat összes irodalmában.

OLUJON „EUROPA“-ECONOMIA,
Piata Unirii 23.

**Dr. Szinetárné
M^{ne} ILLA**

külföldi tanulmányutjára hazatért.

KOZMETIKA

kezeléseit megkezdte.

Tanítványok kiképzése.

Cluj, P. M. Viteazul 39. I. em. Tel. 18-09.

A ZSIDÓ KERESKEDŐ

Írta: GRÜNBERGER JÓZSEF.

A korábbi évszázadokban, sőt már évszázadokkal ezelőtt is a kereskedő volt a kulturának szinte egyedüli terjesztője. Amikor még csak egészen primitív közlekedési eszközökkel rendelkezett az emberiség, a kereskedő egyik országból és kontinensből a másikba jutott el és így terjesztette korának kulturális és civilizatorikus vívmányait.

Napjainkban is a kereskedő a legmegbízhatóbb öre a nemzetközi békének, nemzetközi kapcsolatait folytán és nem kétséges, hogy ha több kereskedő volna a nemzetek diplomatai között, úgy nagyobbak volnának a nemzetek közötti barátságának és kisebbek a háborúknak a lehetőségéi.

A kereskedő nem csak az üzletlélő, hanem mindenki, aki közgazdasági jellegű vállalat, vagy intézmény élén áll. A kereskedő tevékenysége éppolyan fontos az állam életében, mint a legmagasabb-rangú közigazgatási tisztviselő, vagy katonája.

A kereskedő kötelessége piacot szerezni a hazai agrár és ipartermékek számára a külföldön. A kereskedő irányítja a mindenkori vételt és kínálatot és ő tartja kezében az államháztartás mérlegének serpenyőjét. A kereskedő kereset és munkája révén befolyó összegek képezik az állami költségvetés bevételeinek legnagyobb részét.

A legtöbb ország azonban mindmáig nem ismerte még fel teljes mértékben a kereskedelem óriási fontosságát. Még jelentéktelen művészek és tudósok neveit sokszor nemzedékeken át emlékeztetben tartja a nemzet, addig kiemelkedő közgazdasági nagyságok neveit, akik békében és háborúban mérhetetlenül nagy szolgálatokat tettek hazájuknak, eltemette a feledésbe. A nyugati államokban ma már felismerték ezt a méltánytalanságot, Amerikában viszont lovagi rendet, a „dolgozó lovagok rendjét“ (Knight of Labour) teremtették meg az érdemes kereskedők kitüntetésére.

Ezek a megállapítások természetesen a kereskedőre általában és nem kizárólag a zsidó kereskedőre vonatkoznak, mert a zsidó kereskedelem nemcsak foglalkozás, hanem „hivatás“ is.

A zsidó kereskedőnek az állammal szemben fennálló súlyos kötelezettségein túl súlyos kötelezettségei vannak népével szemben is, mert hiszen ő volt az, aki gáluti életünk kezdete óta fentartotta a zsidóság intézményeit és az ő vállaira nehezédtek az elmúlt évszázadokban az őszidőságra kivetett adók és sarkok. Ma is a kereskedő az, aki a legsúlyosabb terheket viseli a zsidó közösségben és kevés a remény arra, hogy ez a helyzet megváltozna belátható időn belül.

Sok évszázad rettenetes üldözöttségével és viszontagságai után csak az elmúlt évszázad második felében jutott tényleges viszonyok és fejlődési lehetőségek közé a zsidó kereskedő. Erdemes volna mérlegre tenni mindazt, amit e rövid évszázad leforgása alatt teremtett a zsidó kereskedő és gyáros az országnak, amelyben működött közgazdasági téren és mit alkotott kulturális, szociális és vallási tekintetben saját népességének szolgálatában.

A félszázados nyugalom és fejlődés után azonban úgy látszik újból megpróbáltatás és küzdelmek ideje köszöntött a zsidóságra, főleg pedig annak kereskedelmi rétegeire. Veszélyben forog minden zsidó gazdasági pozíció, amelyeket részben mi, nagyjából pedig apáink és ősapáink teremtettek véres verejtékkel és emberföltölti munkával. A zsidóság vezetőinek komoly tanulmányozás és mérlegelés alá kell venniük a mai komoly helyzetet és meg kell találniuk a módját a veszélyeztetett zsidó pozíciók és egzisztenciák védelmének. Fel kell világosítani minden zsidó kereskedőt, hogy védje meg erőnek erejével azokat a pozíciókat, amelyeket hivatásában alkotott. Kötelessége ezt megtenni nemcsak saját családjá, hanem népe érdekében is, mert a zsidó munkás ma már csak a zsidó munkaadónál juthat munkához és minden más életlehetőség el van zárva előtte.

De elég erős-e a zsidó kereskedő-társas-

dalom ahhoz, hogy elszánt és bátor magatartással szálljon sikra jogainak megvédéséért, hogy ezzel a zsidó munkások ezreinek is megvédje jogait?

Mint a többi nemzetek, maga a zsidóság is igazságtalan volt eddig a kereskedelmi foglalkozásokkal szemben és nem ismerte fel sohasem, hogy a zsidó kereskedő fontos hivatást tölt be a zsidó nép életében. Mi magunk degradáltuk le népünk legkipróbáltabb katonáit. Volt idő, amikor a zsidó szülő szegyenkezve vallotta be, hogy ötödik fia sajnos „csak“ kereskedő. Ennek a mentalitásnak volt a következménye az, hogy sokszor arra teljesen alkalmatlan emberek kerültek kereskedelmi pályára és ezért nem lehetünk teljesen meggyőződve arról, hogy a ránk kényszerített, kenyerünkért vívott harcot meg is tudjuk vivni pozíciónk megőrzése jegyében.

Sajnos, éppen az utóbbi hónapokban, amikor a zsidó elemi egzisztenciája ellen indult támadás, kell látnunk, hogy nélkülözülük a szükséges erélyt és elhatározottságot a zsidó nagykereskedők és nagyiparosok részéről, hogy saját pozíciónkunkon túl zsidó alkalmazottaiknak egzisztenciáit is megvédjük. Holott ma, amikor az aka-

démikus és hivatalnoki pályák teljesen el vannak zárva az elhelyezkedést kereső zsidó ifjúság elől, fokozottabb szükség volna erre az erélyre és határozottságra, hogy legalább a közgazdasági pályákon maradjon hely ifjúságunk számára.

Szomorú és megszügyenítő, hogy amikor többségi és más kisebbségi vállalatok a legnagyobb elszántsággal védik ifjúságuk pozícióit, sőt újakat teremtenek számukra, akadhatnak nagy zsidó vállalatok, amelyek már évek óta hermetikusan elzárkóznak a zsidó alkalmazottak felvétele ellen. Széleskörű felvilágosító munkára és a zsidó jövő megvédésének megszervezésére van ma szükség.

A romániai zsidóság hazafiassan teljesítette polgári kötelességeit. Hűséges fiai voltak ennek az országnak, melynek akkor is szolgálatot tettünk, midőn oly rövid idő alatt megteremtettük a román nemzeti ipar tekintélyes részét és ezzel hozzájárultunk a román államháztartás kiegyensúlyozásához, a román külkereskedelem nagy felelőseivé. Ugyancsak nagyrészt a mi érdemünk, hogy ez az ipar háború esetén az ország lakosságát és hadseregét jelentős mértékben láthatja el. Ezzel természetesen csak kötelességünket teljesítettük. De abban a tudatban, hogy kötelességeinknek mindig eleget tettünk, nem engedhetjük elvitatni jogainkat és elemi életlehetőségeinket. Ezeket minden erőnkkel meg kell védenünk.

A Goldmark zsidó filharmónikus társaság nagyszabású ezidei programja

Az Uj Kelet jelentette annakidején, hogy a Goldmark zsidó filharmónikus társaság újra megkezdte működését és újjászervezeten a kitiű Fischer Vilmos kar-nagy vezetése alatt készül a téli szezonban nagyszabású programjának megvalósítására.

Valószínűleg a zsidó filharmónikus társaság nagy sikereinek tudható be hogy a zenekari próbák iránt máris váratlanul nagy az érdeklődés s a zenekari gyakorlat fokozott buzgalommal láttak hozzá, hogy minél tökéletesebbet nyújtsanak a közönségnek.

A próbákból ítélve annyi máris megállapítható, hogy a Goldmark filharmónikus társaság működése a zsidó közönség körében megteremtette azt a magasabbfokú zenei érdeklődést, amely minden komoly kulturális elengedhetetlen kísérő-jelensége. A Goldmark ezidei első hangver-

senyét november végére tervezi. E hangverseny műsorán többek között Cherubini: Anakreon-nyitánya és Mozart G-moll szimfóniája szerepel. Ugyanezen műsor keretében mutatja be a zenekar Wieniawskynak, ennek a nagy zsidó komponistának hegedűversenyét.

A novemberi hangversenyen kívül a zsidó filharmónikus zenekar még két nagy zenekari hangverseny megrendezését tervezi. A két hangverseny előreláthatólag február és április hónapokban fog lezajlani. A februári hangversenyen új romantikus és modern szerzők alkotásait mutatják be, zongoraverseny keretében. Valószínű, hogy a két koncert keretében valamelyik kiváló kortársi zeneszerző alkotása kerül ősbemutatóra.

A két nagyszabású zenekari hangversenyen kívül a Goldmark még akarja versenytani ugynevezett kivánság-hangverse-

SIDY THAL és ADOLF TEFFNER

november hónapban ismét szerepelni fognak az erdélyi zsidó közönség előtt, amely már annyira szívába zárta őket. A társulat rendezője a világhírű

Jacob Sternberg

akinek neve garancia az előadások magas művészi színvonalára.

Az előadásra kerülő darabok zenejét az ismert komponista: MAX HALM szerezte.

A társulat 60 tagból, a zenekar 15 tagból áll. A turné során a tagokat és a felzárkolt három külön vagon szállítja.

A turné műsorszámai:

A KINCS

Solem Alechem után átdogozta és színre alkalmazta Jacob Sternberg. Zenejét: Max Halm.

Színház lángokban

Hatalmas aktuális szatirikus revű. Szövegét írta és rendezte: Jakob Sternberg. Zenejét szerezte Max Halm.

A turné programja:

November	1. Gheorgheni.	10. Craiova.
"	2. Reghin.	"
"	3. és 4. Târgumures.	17. Sibiu.
"	5. Szünet.	"
"	6. Cluj	18. Brasov.
"	7. Cluj D. u. és esti előadás.	19. Alba-Iulia.
"	8. Oradea.	20. Dej.
"	9. Oradea.	21. Bala-Mare.
"	10. Arad.	22. Satumare.
"	11. Arad.	23. Satumare.
"	12. Szünet.	24. Sighet.
"	13. Timisoara.	25. Sighet.
"	14. Timisoara. D. u. és este.	
"	15. Lugoj.	

és még
azon túl is
mind-mind

PALMA kaucsukcsarkok

hordanak, mert az évtizedek folyamán meggyőződtek arról, hogy a legtartósabbak.

Vigvázunk a védjegyre!

nyét is, amely a külföldi nagy zenei központokban már nagy sikerre tekinthet vissza. A kivánság-hangverseny alkalmából szavazólapokat fognak kiadni és a zenekar azokat a darabokat fogja előadni, amelyek a legtöbb szavazatot kapják. Természetesen mindenki azokra a művekre adhatja szavazatát, amelyek izlésének legjobban megfelelnek, annak a szempontnak figyelembe vétele mellett, hogy a Goldmark csakis nívós, értékes műveket adhat elő.

A zenekari hangversenyeken kívül a Goldmark vezetősége komolyan foglalkozik több kamarazenekari matiné megrendezésének gondolatával is. Ebben a műfajban annyi klasszikus és új remekmű áll rendelkezésre, hogy ezeknek előadása a zsidó kultúra és izlés elmélyítése szempontjából föltöbb kívánatos.

A Goldmark vezetősége annakidején közölni fogja ugy a zenekari, mint a kamarazenekari hangversenyek szólistáinak nevét és műsorszámait.

A zsidó zenei tehetségek felkarolása és felkutatása céljából a Goldmark vezetősége elhatározta, hogy pályázatot fog kiírni megfelelő nívójú és értékű zeneművekre. Ezen a pályázaton résztvehetnek mindazok, akik még sehol elő nem adott zenekari művet írtak és műveik megítélt a kivánt mértékben. A pályázat feltételeit a Goldmark vezetősége későbbi időpontban fogja közölni. A beérkezett művek fölött zsüri fog dönteni. A legsikerültebb darabokat a Goldmark felveszi előadás végett műsorába és ezenkívül a két legkomolyabb és legértékesebb munkát pénzjutalomban fogja részéssíteni. Természetesen a pályázat jellegű lesz, hogy ezáltal elkerülhető legyen minden reszrehajlás, vagy befolyásolás.

Valószínűnek látszik, hogy november havában végre teljesen megalakul a Goldmark keretében a zsidó énekkar is. Megalakulása után részletesen fogunk beszámolni annak programjáról és célkitűzéseiről.

A fenti program igazolja a legteljesebben, hogy a Goldmark zenekar és annak lelkes adminisztratív és művészi vezetősége valóban a megvalósulás útjára vitte a zsidó kulturális életnek egyik, mindenkoron jelentős szektorát: a magasrendű, művészi zenét. Ugy a közönség, mint a kulturális iránt különösképpen érdeklődő zsidó ifjúság teljes mértékben felismerte a kulturális fontosságát, amit az is bizonyít, hogy a próbák a legteljesebb fejelem és odaadás jegyében folytak le. Ezek után remélhető, hogy a zsidó közönség is megteszi kötelességét a kolozsvári és erdélyi zsidó kulturális élet egyik legsikerültebb alkotásával: a Goldmark filharmónikus társasággal szemben, amely nemcsak kér, de valóban ad is, sőt talán többet ad, mint amennyit kér.

Megha

A „Basler Nationalzeitung“ íratí jelentése közli a Felix M. Warburg, az amerikai magaslo vezéralakja, a Jewish Agency nemcionista nagyobb autoritása 67 évesen meghalt.

Még néhány hónappal láttuk Felix Warburgot nagytanácsosnak illeszték dakovott Palesztina felében és — ha más nézőpont meggyőződésből — Uszissogta a nem-et a felosztásban. Fiatalos lendülettel hatotta át egész lényét, tott gomblyukában és sebb és lelegegánsabb aladiszes galériájának.

Ki hitte volna, hogy Warburgot a zsidó népében abban az órájában, amikor sege van erős férfiakra, kész egyéniségekre, en neve és személyisége sul

Felix Warburg tagadhat volt e kor zsidó történelméről országából került ki az új pák karriert futott be, az jelentett dicsőséget, hane ség is élvezte hasznát, mondani minden német rikában fényes pályafutás.

Amerikában nagyra értékelt tulyomó többsége háta közönségnek. Felix Warburg nagyobb közé számított rikai viszonylatokban is volt, egész életében kötele fia volt a zsidó népek, a vallott nézeteivel szembe meg lehetett kritizálni, de megtagadni tőle, hogy csupán, melyet nem követek. Míg Julius Rosenwmet származásu nagy zsidó rlikának nemzsidó intézgyonának nem kis hányad aki szintén amerikai arimitott, zsidó célok és intába állította hatalmas vszerepe volt abban a nagy kában, amelyet az amerikeleuturópai zsidó tömeg a háboru utáni években mes és kontruktív zsidó pontjába állította az am és befolyást.

Louis Marsallal együttette világvizonylatokba amerikai Jointot, amely legfőbb tett a keleteuronyhitésére. Zsidó polit „asszimiláns“ volt, ellenztkai mozgalmaknak és látta a zsidóság mentválneltele volt a cionizmus lesztinai építomunkának. még élesen hadakozott ellen, bensőséges érzelmil lesztinai kolonizációhoz telepítési akciókat is Agro-Joint oroszországi is benne volt a keze — más szemmel nézte, mint cios területet.

Ez volt az alapja és azoknak az éveik húzódo amelyeket Weizmann az cionista“ vezérekkel fo 1929-ben a kibővített Jew teremtéséhez vezetett. A bővítése és a nemcionista voltaképpen két ember Marshallt és Felix Warburzetszerüség, hogy Marsha 1929-es nagy zürichi naplesztinai zavargások kötmeg egészen váratlanul és is a legutóbbi „nagy züric palesztinai országépítés ragadta el a halál.

A két nagy zürichi kongtelt nyolc esztendő alatt jutott Felix Warburgnak ben. Ő volt talán az egyedfiftyben, aki valóban állta csak szóval, hanem élő zsidó országépítés szolgaVannak, akik egymillió do

STE

Str. N. Iorga (volt Zöld)

Meghalt Felix M. Warburg

A „Basler Nationalzeitung“ szűkszavú távirati jelentése közli a lesújtó hírt, hogy Felix M. Warburg, az amerikai zsidóság kimagasló vezéralakja, a Joint diszelnöke, a Jewish Agency nemcionista táborának legnagyobb autoritása 67 éves korában váratlanul meghalt.

Még néhány hónappal ezelőtt Zürichben láttuk Felix Warburgot, a Jewish Agency nagytanácsának ülésén. Weizmannal hadakozott Palesztina felosztásának kérdésében és — ha más nézőpontokból is, de erős meggyőződésből — Usziskinnel együtt haragta a nem-et a felosztási tervvel szemben. Fiatalos lendület, derű és bizakodás hatotta át egész lényét. Fehér szegfű virított gomolykájában és egyik legjellegzetesebb és legelegánsabb alakja volt a Council díszes galériájának.

Ki hitte volna, hogy utóljára látja Felix Warburgot a zsidó nép történelmének éppen abban az órájában, amikor legnagyobb szükség van erős férfiakra, tehetséges és áldozatkész egyéniségekre, emberekre, akiknek neve és személyisége sullyal bír.

Felix Warburg tagadhatalanul ilyen alakja volt e kor zsidó történelmének. Németországban került ki az újvilágba, ahol pompás karriert futott be, amely nemcsak neki jelentett dicsőséget, hanem a zsidó közösség is élvezte hasznát. Nem lehet ezt elmondani minden német zsidóról, aki Amerikában fényes pályafutást tett meg. Az Amerikában nagyra értékelt német zsidóknak túlnyomó többsége hátat fordított a zsidó közösségnek. Felix Warburg, aki a legnagyobb közéleti és általános amerikai viszonylatokban is kimagasló autoritás volt, egész életében kötelességtudó, hűséges fia volt a zsidó népeknek, akinek a zsidóságról vallott nézeteivel szembe lehetett szállni, meg lehetett kritizálni, de sohasem lehetett megtagadni tőle, hogy hitvallása üres szócsopán, melyet nem követnek áldozatos tettek. Míg Julius Rosenwald, egy másik német származású nagy zsidó mecénása Amerikának nemzsidó intézményeire adta vagyona nagy részét, Felix Warburg a zsidó szintén amerikai arisztokratának számított, zsidó célok és intézmények szolgálata állította hatalmas vagyonát. Centrális szerepe volt abban a nagyarányú segítőmunkában, amelyet az amerikai zsidóság a kelet-európai zsidó tömegekért indított meg a háború utáni években és minden egyetemes és konstruktív zsidó építőmunka központjába állította az amerikai zsidó tökélet és befolyást.

Louis Marsallal együtt hívta életre és tette világvizonylatokban is nagyvá az amerikai Jointot, amely a háború után a legfontosabb tette a kelet-európai zsidó nyomor enyhítésére. Zsidó politikai hitvallásában „asszimiláns” volt, ellenzője a nemzetpolitikai mozgalmaknak és a filantropiában látta a zsidóság mentevárát. Mint ilyen ellenfele volt a cionizmusnak, de nem a palesztinai építőmunkának. Akkor is, amikor még élesen hadakozott a cionista politika ellen, bensőséges érzelmi szálak fűzték a palesztinai kolonizációhoz és bár más zsidó telepítési akciókat is támogatott — az Agro-Joint oroszországi telepítési művészen is benne volt a keze — Palesztinát mindig más szemmel nézte, mint a többi kolonizációs területet.

Ez volt az alapja és kiindulási pontja azoknak az évekig húzódo tárgyalásoknak, amelyeket Weizmann az amerikai „nemcionista” vezérekkel folytatott és amely 1929-ben a kibővített Jewish Agency megteremtéséhez vezetett. A Jewish Agency kibővítése és a nemcionista fifty belépése voltaképpen két embert jelentett: Louis Marshallt és Felix Warburgot. Különös végzettségű, hogy Marshall közvetlenül az 1929-es nagy zürichi napok után és a palesztinai zavargások kitörése idején halt meg egészen váratlanul és Felix Warburgot is a legutóbbi „nagy zürichi napok” után, a Palesztinai országépítés válságos órájában ragadta el a halál.

A két nagy zürichi kongresszus között elélt nyolc esztendő alatt történelmi szerepet játszott Felix Warburgnak a Jewish Agencyben. Ő volt talán az egyedüli a nemcionista fiftyben, aki valóban állta a szavát és nemcsak szóval, hanem áldozattettekkel is a zsidó országépítés szolgálatába szegődött. Vannak, akik egymillió dollárra, mások en-

nél is többre becsülik azt az összeget, amit Warburg palesztinai kolonizációs célokra fordított. De politikailag is egyik legsúlyosabb és legaktívabb tényezője volt a Jewish Agencynek. Marshall halála után az Agency Administratív Committeejének elnöke lett. 1930-ban, amikor súlyos politikai válságba jutott a cionizmus és Weizmann az angol politika elleni tiltakozása jeleül lemondott a Jewish Agencyben viselt méltóságáról, Felix Warburg az öreg lord Melchettel együtt szolidaritást vállalt a cionisták vezérével és nemcsak a „tüntető lemondás”, „negatív” gesztusában, hanem a pozitív politikai védelmi harcban is Weizmann mellett állott. A támadások pergőfűzőjében állott akkor Weizmann Chaim. A cionisták többsége elfordult tőle. Felix Warburg volt akkor egyike azoknak, akik szilárd kitartása és szolidaritása balzsam volt Weizmann fájdó sebére.

A nemcionista Warburgnak mindenestre nagy érdeme marad, hogy akkor, amikor oly

HAJHULLÁS ELLEN AZ ORVOSOK CSAK BIRKENWASSER-T RENDELNEK

sokan pendültek meg cionista hitükben oly sokan vesztették el Cionnoz fűzőt reményeiket, — ő, a nemcionista és filantrop zsidó himni tudott a cionista építőerő legyőzhetetlen voltában és egy pillanatra sem hagyta magukra az építőket, akikkel szemben elkötelezte érezté magát. Amikor a válság elmúltával a prosperit napja ragyogott fel a palesztinai égbolton, Warburg teljes elemébe jött, többször egymásután látogatott el Palesztinába és büszke örömmel hirdette a zsidó építőmunka dicsőségét.

De Felix Warburg nemcsak kitartó férfi, hanem kemény egyéniségi is volt. Álláspontjából nem engedett, ha nem tudták meggyőzni az ellenkezőjéről. Az utóbbi években különösen sokszor került ellentétbe a cionista vezérkarral. Egy időben úgy látszott, hogy Warburg szakított a cionistákkal. Lemondott a Jewish Agencyben viselt méltóságáról. De a palesztinai építőmunkának sohasem fordított hátat. Ez visszahozta őt a

Jewish Agency vezérkarába. A cionisták számára nagy szolgálatait mellett tagadhatalanul „kemény dió” volt. Tavaly sokat süttöttek az aggodalmaskodók a Jewish Agencyben lappangó válságról, a nemcionista fifty igényes követeléseiről, amelyek mögött Warburg állott. Ez a feszültség a zürichi Council ülésen is megéreződött. Nemcsak a felosztási terv, hanem a cionista és nemcionista fifty gyakorlati és hatalmi „egyenjogúsításának” kérdésében is. Végül mégis csak elismultak az ellentétek. Feloldódott a feszültség. Helyreállt a béke és az egység. Nem a cionisták és a nemcionisták, hanem Weizmann és Warburg között.

Ez volt utolsó missziója Felix Warburgnak a zsidó nép szolgálatában. Váratlan halála gyászaborítja az egész világ zsidóságát. Koporsója fölött elhalkui minden vita és a szétszórta nép egy sóhajban, a nagy veszteség fölött érzett fájdalommal egyesítve áldja nagy fiának emlékét. (d. h.)

Közadakozásból építi fel a kormány a nyugati határ védelmi erőit

A miniszterelnök és a nemzetvédelmi miniszter kiáltvány. Nyilvánosságra hozták az adományozók neveit és az adományok nagyságát

Bucuresti, október 23. (Az Uj Kelet tud.) Néhány bucuresti lap arról adott hírt, hogy a kormány négymilliárdos kölcsönt vett volna fel a Nemzeti Banknál és más pénzintézeteknél, hadseregfelszerelési célokra. E lapjelentések szerint a kölcsönt a kormány közadakozásokból akarja fedezni. Ezek a lap hírek meglehetősen nyugtalanságokat keltek és Canciovo miniszter szűkségesnek tartotta megafolnálni a kölcsön híre. E cáfolat szerint a kormány nem vett fel kölcsönt, hanem direkt akcióból teremtik elő a határok megerősítésére szolgáló alapot.

Ugyanebben az ügyben Inculet helyettes miniszterelnök magához kérte a sajtó képviselőit és felolvasta előtük a miniszterelnök nagyváradi beszédének a határok megerősítésére vonatkozó részeit. Közölte a miniszterelnökkel, hogy a nemzetvédelmi minisztérium külön osztályt létesít a nemzetvédelmi alapok kezelésére. Majd ismertette az újságírókkal, hogy a nemzetvédelmi minisztérium az alábbi kiáltványt bocsátotta ki:

„A miniszterelnök Nagyváradon mondott beszéde után különböző összegek foly-

taq be a határok megerősítésének céljaira. A nemzetvédelmi minisztérium folyószámlát nyit az összes e célra adományozott összegek nyilvántartására. Az adományozók neveit és a felajánlott összeg nagyságát nyilvánosságra hozzuk.”

Ugyanakkor átadták a sajtó képviselőinek Tatarescu miniszterelnök kiáltványát is, amely így hangzik:

„A határoknak erődítményekkel való ellátása az összes románok egyetemes műve kell, hogy legyen. Ez a mű egyúttal jelkép is. Minden román helyezzen el egy követ, vagy végezzen el egy kapavágást, annak a védővonalnak a megerősítése céljából, amely az ország területének sértetlenségét fogja biztosítani. Aki kezemunkájával nem tud közreműködni, tegye meg vagyonával. Mindenki járuljon hozzá a műhöz saját érzése és tehetsége szerint. Ezeket a szavakat minden román lelkiismerethez intézem.”

Inculet felkérte a sajtó képviselőit, hogy támogassák a határerődítési munkálatokat és közöljék le a miniszterelnök és a nemzetvédelmi minisztérium kiáltványait, valamint az adakozók névsorát.

Lengyel egyetemi tanárok és a lengyelországi szakszervezetek szolidárisak a gettópadok ellen harcoló zsidó diáksággal

Hogyan folyt le a lengyelországi zsidóság egyetemes sztrájkja

Varsó, október 23. Röviden jelentette az Uj Kelet, hogy október 19-én reggel 8 órától déli 12 óráig tartó félnapos tüntetésstrájkot rendezett a lengyelországi zsidóság a gettópadoknak az egyetemeken történt bevezetése, valamint az egész országban dúló antiszemita agitáció ellen. A sztrájkfelhívásnak az összes zsidó szervezetek eleget tettek. A „Bund” zsidó szocialista szervezet tagjai és nemzsidó munkáscsoportok is csatlakoztak a sztrájk-

hoz. Az összes zsidó kereskedelmi vállalatokban, gyárüzemekben és különböző intézményekben megállott minden munka. A reggeli zsidó napilapok csak déli 12 órakor jelentek meg. A zsidó orvosok nem jelentek meg a kórházakban, a zsidó tanulók nem mentek iskolába. A legtöbb lengyel városban nagyszabású tiltakozó gyűlések voltak, amelyek határozati javaslatokat szavaztak meg és tiltakozó táviratokat intéztek Szkaldkovszki mi-

niszterelnökhöz a gettópadok és az antiszemita agitáció ellen.

Különösen impozáns volt a sztrájk Varsóban, Lodzban, Vlnában, Lembergben és Krakóban. Varsóban három nagy népgyűlést tartottak. A novoszci színházban rendezett hatalmas népgyűlésen elhatározták, hogy a főváros egész zsidó lakossága tetterős szolidaritást vállal a gettópadok ellen harcoló zsidó diákság ellen. Különösen nagy lelkesedéssel fogadták Trockenheim szenátor és prof. Schorr főrabbi-szenátor beszédeit. Schorr professzor héber beszédében kijelentette, hogy nem mint politikus, hanem mint egyetemi tanár lép a tiltakozó gyűlés tribünjére. A zsidó diákságot ért sérelmet a zsidó tanárok a maguk sérelmének tekintik. De nemcsak a zsidó tanárok körében keltett megdöbbenést a „sárga folt” bevezetése, — mondotta Schorr professzor, — hanem számos nemesen gondolkodó nemzsidó professzor is kész csatlakozni a tiltakozó mozgalomhoz és sikra szállni az igazság győzelméért.

A Bund által rendezett népgyűlésen, a lengyel szocialista párt egyik képviselője kijelentette, hogy a lengyel szocialisták minden pártot támogatni fognak, amely résztvesz az antiszemita lelküzetben.

Vlnában számos letartóztatás történt. Varsó, október 23. A négyezer tagot számláló lengyel szakszervezetek központi tanácsa határozati javaslatot fogadott el, amelyben szimpátiájának ad kifejezést a gettópadok ellen harcoló zsidó diákok és zsidó szervezetek iránt. A határozati javaslat teljesen egyenjogúságot követel az ország összes polgárai számára. A szakszervezeti szövetség — mondja a határozati javaslat — szolidáris a zsidó munkások tiltakozó sztrájkjával.

A lengyel cserkész-szövetség és a paraszt ifjusági szervezetek, amelyek együtt véve 100 ezer tagot számlálnak, közös nyilatkozatot tettek közzé, amelyben hangsúlyozzák, hogy mint eddig, ezentul is hűek maradnak Pilsudszky marsall eszméihez. A nyilatkozat nagy feltűnést keltett lengyel politikai körökben, mert ebben azt látják, hogy a szóbanforgó ifjusági mozgalmak elfordulnak koc ezredes nemzeti egység-táborának ifjusági szervezetétől, amely antiszemita propagandát fejt ki.

STERN-féle ort. kóser vendéglő Nagyváradon
 Str. N. Iorga (volt Zöldfa uca) 19. Országszerte elismert kitűnő konyha, szolid árak. Erdély vezető étterme, az utazó közönség kedvenc találkozóhelye. ארטה. כשר

SPORT

A város kupájaért játszik ma Kolozsváron az Universitatea és Viktoria

Cluj, október 23. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokságban résztvevő kolozsvári egyesületek, az Universitatea és Viktoria ma ismét „szabadnaposok”. Hogy a város ne maradjon két héten át egymásután program nélkül, az egyetemi együttes és Viktoria vezetősége megállapodtak abban, hogy a város által felajánlott kupáért mérkőzés erejűket barátságos mérkőzés keretében.

Tekintettel arra, hogy a két csapat az idei bajnokságban más-más csoportban szerepel, mai találkozásuk érdekklődésre tarthat számot. A mérkőzés délután 4 órakor kezdődik Seliceanu Gligor vezetésével.

Összeállított Románia B) válogatottat Magyarország ellen A kísérleti csapat 5:3-ra győzte le a Sportul Studentesc együttest

Bucurestből jelentik: A válogatóbizottság a mai Románia B) — Magyarország B) válogatott labdarugómérkőzésre a következő csapatot állította össze: Iordachescu, Dragomirescu — Pelecan, Barbucescu — Pop — David, Ploesteanu — Gavrilescu — Ciociuban — Petea — Gica — Popescu.

A fenti csapat tegnap gyakorlómérkőzést játszott a Sportul Studentesc csapatával és győzött 5:3 (1:1) arányban. A B) válogatott góllal Petea (2), Gavrilescu (2) és Ploesteanu rúgta.

Humák visszafelé került Bucarestbe. Közlük már, hogy Humák a Venus görög származású játékos, aki szabadságáról nem tért vissza Romániába, mégis elhatározta, hogy visszafoglalja helyét a Venusban. Távirati híradás szerint Humák ma megérkezett Bucarestbe.

Lazio — Ferencváros Közép-európai Kupa döntőmérkőzés lesz ma Romában. A Ferencvárosi csapat a komplett felállításban kétfőtól előnyvel veszi fel a harcot ellenfelével szemben. Az első találkozón ugyanis Budapesten a Ferencvárosi csapat 4:2 arányban győzött. A mérkőzést a budapesti rádió is közvetíti.

Csehszlovákia — Ausztria válogatott labdarugómérkőzés lesz ma Prágában. A mérkőzést a csapatok az Európa Kupáért játszik.

Auer — román állampolgár. Ismeretes, hogy Auer, aki hosszú évekig Avar néven játszott Ujpest csapatában, közben magyar állampolgár lett és ilymódon játszhatott a magyar válogatottban is. Auer most, mint az FC Rapid játékos, végleg Bucarestben telepedett le, felosztotta budapesti üzletét és családjával együtt Bucarestbe költözött. Auer kérvényt adott be, hogy visszakapja román állampolgárságát. Kérését most jóváhagyta a belügyminisztérium.

Drágább lesz a teniszlabda. Az angol kartellgyárak a nyersanyag és a munkabérek emelkedésére való hivatkozással egy sillinggel felemelték a teniszlabdák tucatját, ami természetesen egész Európában árdragulást fog maga után vonni.

Hétfői sportkiadást jelentett meg a Patria. A Patria október 25-től kezdve hétfői sportkiadást fog megjelentetni. A Patria sportkiadása Erdély összes városaiba hétfőn a délelőtti órákban érkezik és tartalmazni fogja az összes vasárnapi sporteredményeket. Ara 2 lej.

A sportélet romanizálásait készíti elő a legfelsőbb román sportforum. Bucarestből jelentik: A nemrég alakított legfőbb román sportszervez, az Ország öre működését több rendelettel kezdte meg. Ezek a következők: 1. 1938 szeptember elsejétől egyetlen egyesület sem tarthat külföldi edzést. 2. Most november elsejétől ellenőrzik a külföldi edzők működését és aki ellen kifogás merül fel, kiutasítják az országból. Helyükbe csak román állampolgár edzőt lehet szerződtetni. 3. Haladéktalanul edzőiskolát kell létesítenie a szövetségeknek. Az Ország öre szervezést ad működési engedélyt az edzőiskolát végzeteknek. Az Ország öre, mint legfelsőbb sporthatóság a sportélet romanizálásának gyorsítására több intézkedést készül kiadni.

A ROMAN OPERA MUSORA:

Vasárnap, okt. 24: (este) Zsidóné.
Hétfő, okt. 25: Faust.
Kedd, okt. 26: (matiné) Cigánybáró.
Kedd, október 26 (matiné): Cigánybáró.
Szerda, október 27: Parasztbecsület és Babatündér.
Péntek, október 29: Eladott menyasszony.
Vasárnap, október 31 (matiné): Vigözvény.
Hétfő, november 1: Fidelio.

SZÍNHÁZ · FILM · MŰVÉSZET

Solness építőmester

Hétfőn este kerül színre, mint a világ-irodalmi ciklus első előadása, Ibsen halhatatlan remekműve, Solness építőmester. A klasszikussá vált szinpadirodalomnak kevés olyan nagyszerű alkotása van, mint a nagy északi költőnek ez a darabja, amely nemcsak a maga hatalmas emberi problémájával s mondanivalóival, de szinzerűségével, feszült helyzeteivel és ki-robbanó tragikus megoldásával a végtelenségig lenyűgözi a közönséget. Iskola-példája a drámának, költészetnek és szinpadnak ez a darab, amelynek világ-sikerét éppen az alapozta meg, hogy

szinte fenséges eszmei tartalma mellett mindvégig fel tudja fokozni és le tudja bilincselni az érdeklődést.

Solness építőmesternek, aki tul van élete, alkotóereje és kíméletlensége de-lőjén, de mégis teremteni akar, szüke-sége van az izmos lelkiismeretű, erőszakos fiataliságra. Miután ezt nem találhatja meg feleségében, aki gyermekait és boldogságát elveszítve eleven holttest gya-nánt él férje mellett, ennek az ifjusá-gnak be kell kopogtatnia ajtaján éltető ere-jével és megalkuvást nem ismerő kímé-ltelenségével. Wangel Hilda ez a féktelen,

csitri lány adja meg az impulzust, hogy Solness újra a magasba lendülhessen. Hilda új tavaszt hoz az öregedő művésznek és embernek az életébe, de a természettel nem lehet tréfálni: gyilkos tavasz ez. Solness még egyszer meg akarja próbálni a lehetetlen. Maga kuszik fel új házának tornyára, hogy felrakja a mű befejezését jelképező koszorút, de szédülő fejjel le-zuhan és halálra zuzza magát. Olyan szimbólum ez, amely azt az örök tény-t jelenti, hogy minden ember életében, le-gyen az író, művész, hivatalnok, vagy suszter, elérkezik egy pillanat, amikor munkáját vagy alkotását magától idegen költömégnek érzi, amely az anyag végte-len butaságával engedi magáról lezuhanni alkotóját.

Ezt a csodaszép és megrendítő drámát a színház a legtökéletesebb felkészül-téssel és lelkesedéssel hozza színre. Solness építőmester szerepében Mészáros Béla jut ragyogó feladathoz, míg a féktelen fiataliságot megtestesítő Hildát Fényes Alice alakítja. Solnessné tragikus-an érdekes szerepét Erényi Böske, míg a da-rab többi szerepét Paál Magda Tóth Elek, Lantos Béla és Szabados Árpád ala-kítják. A darabot Szabados Árpád ren-dezi.

A revük revüje: 3:1 a szerelem javára

A legnagyobb revü, amely évek óta színre-keltült és messze tulszárnyalta a Meseáruház sikerét is:

3:1 A SZERELEM JAVÁRA

Abraham Pál írta a darab zenéjét, Szilá-gyi László, Kellér Dezső és Harmath Imre írták a szövegét. Csoda-e, hogy szinpadon és filmen egyaránt világsiker lett a

3:1 A SZERELEM JAVÁRA

Kiállítás, rendezés, kosztümök és táncok tekintetében is versenytárs nélkül áll a

3:1 A SZERELEM JAVÁRA

12 képe a legragyogóbb lehetőségeket adta a szinpad tervezőknek. Az egyes képek színhelye: 1. A futballisták szállodájában Londonban. 2. A szálló folyosóján. 3. Futballisták az expresszvonat hálókocsijában. 4. Napfelkelte a Balatonon. 5. Futballisták a badacsonyi kastélyban. 6. A leánynevelő intézet zenekörében. 7. A Black Botton bárban. 8. A revü függöny előtt. 9. A futballisták öltözőjében. 10. A hátvéd lakásán. 11. A speaker. 12. A pályán és a tribünön.

Gróf László, a darab rendezője gondosko-dott róla, hogy a

3:1 A SZERELEM JAVÁRA

a legtökéletesebb előadásban kerüljön a ko-lozsvári közönség elé. A kiállítást Rajnai Sándor tervezte és Kudelász Károly festette a díszleteket. 22 új különböző táncatrakót tanított be Tebán János. A zenekart Schrei-ber Alajos vezényli. Gróf Miklós, aki a Mese-áruház nagyszerű „szivtángóját” szerezte, két betétszámmal szerepel a darabban.

3:1 A SZERELEM JAVÁRA

főszerepeit az operettgárda legjobb erői ala-kítják: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Úr-móssy Magda, Wojticzki Elvira, Miklóssy Margit, Jenéi János, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Csóka József, Csengeri Aladár, Réthely Ödön, Deésy Jenő, Homm Pál, Te-bán János, a táncszámokban kivülük még Topán Lulu, Lukász Béla és mások lépnek fel. Fantasztikus összegbe kerül a darab rengeteg új díszlete és a 140 új kosztüm. Valóban az évad nagy slágere lesz a

3:1 A SZERELEM JAVÁRA

A SZÍNHÁZ HETI MUSORA:

Vasárnap d. u. 3: Illatszertár. (Olcsó hely-árrakkal.)
d. u. 6: Cigányszerem.
este 9: Rut kis kacsá. (Hatodszor.)
Hétfőn fél 9: Solness építőmester. (Ibsen világhírű szinműve. Főszereplők: Fényes Alice, Erényi Böske, Paál Magda, Mészá-ros Béla, Tóth Elek, Lantos Béla, Szá-bados Árpád, stb. Rendező: Szabados Árpád. (Premierbérlet 9. sz.)
Kedd fél 9: Solness építőmester. (Rendes bér-let 9. Irodalmi bérlet 5. szám.)

Szerda fél 9: 3:1 a szerelem javára. (Szívek mérkőzése két féldobban, 12 képből. Abraham Pál világhírű operettrevüje. Szilágyi László, Kellér Dezső és Harmath Imre szövegére. Káprázatos kiállításban, 22 új táncatrakóval, teljesen új dísz-letekkel, 140 új kosztümmel. Rendező: Gróf László. Főszereplők: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Úrmóssy Magda, Wojticzki Elvira, Miklóssy Margit, Jenéi János, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Csóka József, Réthely Ödön, Csengeri Aladár, Homm Pál, Tebán János, Deésy Jenő, stb., stb. A táncokat Tebán János, Topán Lulu, Lukász Béla s a meg-nagyobbított tánckar adják elő. A dísz-leteket és ruhákat Rajnai Sándor ter-vezte és Kudelász Károly festette. Premierbérlet 10. szám.)

Csütörtök fél 9: 3:1 a szerelem javára. (Ren-des bérlet 10. szám.)

Péntek fél 9: 3:1 a szerelem javára.
Szombat d. u. 5: Szibill. (Olcsó helyárrakkal.)
este 9: 3:1 a szerelem javára.

Vasárnap d. u. a bor. (Olcsó helyárrakkal.)
d. u. 6: 3:1 a szerelem javára.
este 9: 3:1 a szerelem javára.

Hétfőn és a következő napokon: 3:1 a sze-relem javára.

SELECT MOZGO MUSORA:

Cafe Metropole ellenállhatatlan humoru szel-lemes francia vígjáték, főszerepekben: Tyrone Power, Loretta Young, Adolf Menjou, Gregory Ratoff.

Hétfőn, kedden, szerdán

A férfiak nem istenek. Korda Sándor legújabb produkciója, egy mai lány sze-relmének története, főszerepekben: Mir-iam Hopkins, Sebastian Shaw.

URANIA MOZGO MUSORA:

Alexandra grófné. Korda Sándor legszebb alakítása, főszerepekben: Marlene Diet-rich, Robert Donat.

Hétfőn, kedden, szerdán
Lányok fehérben. Érdekes cselekményű film a cári Oroszország idejéből. Fősze-repekben: Maria Cebotariu, Ivan Petro-vici, Georg Alexander, Hilda Stolz.

CAPITOL MOZGO MUSORA:

Lányok fehérben, ragyogó bécsi vígjáték, főszerepekben: Maria Cebotari, a bécsi opera világhírű énekesnője, Georg Alexander és Stolz Hilda.

MUNKAS MOZGO MUSORA:

Péntek, vasárnap, hétfő, kedd 3, 6, 9 órakor:
I. A 41-es halálbrigád. Az évad leg-nagyobb monumentális filmslágere. Fő-szereplők: Errol Flynn és Oliva de Havil-land. II. A makrancos dáma. Zenés ope-rett. Fősz.: Clark Gable és Constance Bennett. III. Journal.

ROYAL MOZGO MUSORA:

Ma utoljára a világhírű kínai detektiv filmje: Charlie Chan az olimpián. Ne mulassza el megtekinteni.

Hétfőn: A kínai negyed titka. A kínai ne-gyedek misztikus légköre egy izgalmas bűnügyi történettel átszőve. Egy nagy-szerű élményt jelent mindenkinek! Fő-szerepekben: Tarzan a csodakutya. Előtte Fox journal. Előadások kezdete: 8.20, 5.20, 7.20 és 9.20 órakor.

APRÓ HIRDETÉSEK

Jobb zsidó leányt, ki önnállóan főz jó fi-zetéssel fővesz kéttagu család. Cim a kiadó-ban.

Jobb magános nő házvezetőnői állást keres idősebb házaspárná, vagy unal. „Megbiz-ható” jellegére a kiadóba.

Alkalmaz fémáru gyár azonnalra fiatal üzemszervezőt. Ipariskolai végzettséggel, vagy szakértelemmel bírók előnyben. Ajánla-tokat, kor, eddigi működés, igény megjelölésével, Căsuța Postală 79 Brasov.

Intelligens leány elmenne gyermekek mel-lé. Perfekt román-magyar. Választ „Gyerme-k-szerető” jellegére.

Fogorvos, fogtechnikus társat keres „Fog-orvos” jellegére a kiadóba.

Ford speciális autószerelőket felvesszünk. Ajánlatokat eddigi működéssel feltüntetve. Singer Ford leákat, Satu-Ma’ie.

Kiadó novemberre első emeleten három vagy négy szobás, hallos, komfortos lakás. Cirovi rendelők is megfelel. Piața Mihai Viteazul 39. Háztulajdonosnál.

Válogatott gesztenye, bányai szilva, aszalt gomba, dió Rožnă, Tăuții de sus, Via Baia-Mare.

Komoly, józan, jóméjű 28 éves ma-gántisztviselő, 150.000 leivel rendelkezik, be-nősülne kereskedelmi vagy ipari vállalatba. Levelek „Szimpátia” jellegére kiadóba kérel-nek.

Eladó egy felvető és egy csévelő gép, kézi szövődéák részére valók és egy teljes szőnyeg-szövő berendezés, sok ezer mintával. Farkas tesitorie, Salonta.

Tisztviselőnek keres lakást teljes ellátá-sa. Cim a kiadóban.

Bármely képviseletet kefelek Hunyad-me-gye területére. „Hunyad-megyét utazom” jellegére a kiadóba.

Elesztő kitűnő mrsnőségben készülő Klein szeszélesztőgyárban Seini. Jud. Satumare.

Szömbundák 3800 lejtől részletfizetésre is kaphatók. Átalakítások, gallérozások a leg-újabb bécsi modellek szerint készülnek Bixen-spanner szőrmeszalomban Regele Ferdinand 3.

Lakásfelfertelenítéseket ciánál egyenérté-kű gázbehatási módszerrel eszközölünk. Teljes szagtalanítás. „Polynea”, Avram Iancu 16 (szut.)

Prétek fogtechnikus acéllemez munkához, golyóprétek, szappanprétek automatikus ki-dobóval, arany és ezüst hengerlőket készit Minius si Pohr Timisoara IV. Radulescu 3.

Etziehenin sehr intelligent, perfekt deutsch rumänisch eventuel hebräisch sucht Stelle zu größerem Kinde Anbote unter „Bucovi-naerin”.

Kétesünk azonnali belépésre fiatal nő és férfi konfekciós segédet, aki szövethez és méretmunka vállaláshoz is ért. Massler Ja-kab Bistrita.

Elsőfangu clujii pacienturával bíró fogorvos keres önálló munkára és asszisztenciára nagy gyakorlatu, szájjában dolgozó technikus vagy fiatal orvost (vagy nőt) román nyelvtudással. Részletesen ajánlatok „Perfekt fogász” jel-legére.

Középkiskolás tanítványokat négy gimnáziumi kitűnő módszerrel oktatók. Megkere-séseket „Jó nőitanerő” címen a kiadóhivatal közvetit.

Schlosser modern kerámia figurái, perzsá-angol és selyemszövények, finom porcellánok kiállításra: „PAX” Cluj, Calea Victoriei 6 Képektervezés művészi kivitelben!

A fogakat hőte-hérré varázsolja
Odo
F O G E

— O’deaia sze’kesztőse-vatallunk címe: Schön De-z 4. Telefon 507.

— Károly király új főú-restiből jelentik: Ernest október 25-i dátummal mesterré, Constantin Flor marsallá nevezték ki.

— Vesélyes kalandban Olandnak, a világhírű sár-berlini olympia eseményeként, ahhoz a bűnügyi központjában Charle Cha-detektiv áll. Ellopnak eg-bűnügy szálat a tenger-Charle Chant bízzák a Chant a fia is elkíséri, aki részt vesz az olympiai k-ben természetesen segít a-jának, sőt igen sok haszn-gál. Mindezen kalandokat sokat megtekintheti ma a-góban.

— Szív- és idegbajosok betegéknél, köszvényben vedőknél egy pohár ter-József keserűvíz reggeli véve, a béleket alapon mor és a máj működését emésztést és az anyagcsere-javítja. Kérdezze meg or-

— A palesztinai zsidósá-angol királynak. London Weizmann Chaim, a Jev-Cionista Viágszervezet el-jelent az angol gyarmatúg-a Vaad Leumi, a palesztin-nács nevében ajándékozta Gore gyarmatügyi minisz-tárhoz való továbbítás cé-pergamenter kézzel írott díszkötésű képes album, a-építőmunka alkotásait mndátum fennállása óta.

Csufit és öregit a Csak egyéni szinű porcellán
Jacke koron
kérjen fogorvosától!
DENTO-CER
porcellán szaklaborató Str. Călugăreților 6/c.

— Az új liv’etek átvehe-A kolozsvári rendőrség ka-li, hogy nagyobb mennyisé-potai hadkiegészítőből kik-tomai ügyosztály felhívja, hogy új katonakönyvecské-mozások megkezdése el-rendőrség katonai ügyosz-

— Megkezdődött az ang-viselőtestületének ülésze-lentik: A napokban nyit-tóság hivatalos képviselét-Deputiesnek új ülészaka-nőklétével. Az elnök többet-te, hogy a zsidóság érde-kesítő munká szolgálatába-rát terjesztették a birodal-küllügyi bizottság jelentése-fiore terjesztette elő. Elmő-zött, hogy a bizottság aute-akat szerzett be az összes-zsidó közösségek helyzetér-a görögkeleti egyház köz-ságos kapcsolatokra való t-ság felhívta az anglikán figye-mét azokra az antis-kozsokra, amelyek román-ságok részéről hangzottak

BER 24.
detektiv filmje:
Ne mulassza
A kínai ne-
egy izgalmas
ve. Egy nagy-
denkinek! Fő-
akutya. Előtte
kezdet: 3.20.

SEK

lóan föz jó fi-
Cim a kiadó-
női állást keres-
nál. „Megbiz-
onnra fiatal
végzettséggel,
onyben. Ajánla-
igény megjelö-
rasov.
gyermek mel-
aszt „Gyerme-
sat keres „Fog-
ket felvesszünk.
sel feltüntetve.
lafe.

meleten három
comfortos lakás.
el. Piata Mihai
ai szilva, aszalt
e sus, Via Baia-

esü 28 éves ma-
rendelkezik, be-
pári vállalatba.
A kiadóra kéret-

szelő gép, kézi
tejes szőnyeg-
mintával. Farkas
teljes ellátás-

ek Hunyad-me-
egyet utazom"

mez munkához
automatikus ki-
engerőket készit
V. Radulescu 3.

perfekt deutsch
sucht Stelle
unter „Bucovi-

re fiatal nő és
aki szövethoz és
ért. Massier Ja-

val bíró fogorvos
szisztenciára nagy
technikust vagy
án nyelvtudással.
fékt fogász" jel-

Adagokat hite-
hírré varázsolja
Odol
FOGPEP

HIREK

O'adeai sze'késztőségünk és kiadóhi-
vatalunk címe: Schön Dezső, Str. Millerand
4. Telefon 507.

Károly király új főudva'mestere. Bucu-
restből jelentik: Ernest Udareanu ezredet
október 25-i dátummal királyi főudvar-
mesterré, Constantin Flondoray pedig udvari
marsallá nevezték ki.

Veszélyes kalandban volt része Warner
Olandnak, a világhírű sárga detektívnek. A
berlini olimpia eseményei szögálnak háttér-
ként, ahhoz a bűnügyi esethez, amelynek
központjában Charlie Chan, a szimpatikus
detektív áll. Ellöpnak egy találmányt és a
bűnügy szálai a tengerentúrra vezetnek.
Charlie Chan bizzák meg a nyomozással.
Chan a fia is elkíséri, aki kitűnő úszó és így
rész vesz az olimpiai küzdelmekben. Köz-
ben természetesen segít a nyomozásban ap-
jának, sőt igen sok hasznos adattal is szolg-
ál. Mindezen kalandokat és izgalmas lutatá-
sokat megtekintheti ma a Royal slágermoz-
góban.

Szív- és idegbajosoknál, vese- és cukor-
betegknél, köszvényben és csúszban szen-
vedőknél egy pohár természetes „Ferenc
József" keserűvizet reggelként éhgyomor-
ra véve, a beéket alaposan kitisztítja, a gyom-
or és a máj működését előmozdítja s az
emésztést és az anyagcserét lényegesen meg-
javítja. Kérdezze meg orvosát.

A palesztinai zsidóság ajándéka Gyögy
angol királynak. Londonból jelentik: Dr.
Weizmann Chaim, a Jewish Agency és a
Cionista Világszervezet elnöke tegnap meg-
jelent az angol gyarmatiügyi hivatalban, ahol
a Vaad Leumi, a palesztinai zsidó nemzeti ta-
nács nevében ajándékot nyújtott át Ormsby
Gore gyarmatiügyi miniszternek, György ki-
rályhoz való továbbítás céljából. Az ajándék
pergamentre kézzel írott törtekeres és egy
díszkötésű képes album, amely a palesztinai
építőmunka alkotásait ábrázolja az angol
mndátum fennállása óta.

Csufit és öregit a fémkoronát!
Csak egyéni színű és formájú
porcelán
Jacket
koronát
kérjen fogorvosától! Érdeklődjön:
DENTO-CERAMICA
porcelán szakkabintatóban Cluj,
Str. Călugăreților 6/c. Telefon 05-99

Az új liv'etek átvehetők a Rendőrség-
en. A kolozsvári rendőrség katonaszállása köz-
li, hogy nagyobb mennyiségű új livretet ka-
pott a hadkiegészítőtől kiképzésére. A ka-
tonai ügyosztály felhívja az érdekelteket,
hogy új katonakönyvecskéiket még a látta-
mozások megkezdése előtt vegyék át a
rendőrség katonai ügyosztályától.

Megkezdődött az angliai zsidóság kép-
viselőtestületének ülészaka. Londonból je-
lentik: A napokban nyit meg az angliai zsi-
dóság hivatalos képviselőtestületének, a Boárd of
Deputiesnek új ülészaka Newille Laski el-
nökletével. Az elnök jöbök között bejelent-
te, hogy a zsidóság érdekében való felvilá-
gosító munka szolgálatában egymillió brosu-
rát terjesztettek a birodalom területén. A
küllügyi bizottság jelentését Leonard Monte-
fiore terjesztette elő. Elmondotta többek kö-
zött, hogy a bizottság autentikus információ-
kat szerzett be az összes országokban és a
zsidó közösségek helyzetéről. Az anglikán és
a görögkeleti egyház között fennálló barát-
ságos kapcsolatokra való tekintettel a bizott-
ság felhívta az anglikán egyházi hatóságok
figye'et azokra az antiszemita megnyilat-
kozásokra, amelyek romániai egyházi méltó-
ságok részéről hangzottak el.

Bélyeg-világkiállítás Prágában. Prágá-
ból jelentik: A prágai filatelisták társasága
elhatározta, hogy a jövő év nyári hónapjai-
ban néhány hétig tartó bélyeg-világkiállítást
rendez. A kiállítás védnökségét Benes köztár-
sasági elnök már el is vállalta. Eddig har-
minc európai és amerikai állam filatelista
közületének reprezentánsa jelentette be rész-
vételt. A napokban a világkiállítás előkészí-
tése céljából propaganda-brosurát adtak ki,
amelyből kiviláglik a készülő világkiállítás
nagyszabású előkészülete. A kiállításon szá-
mos bélyegpeldány lesz látható, amelynek
értéke milliókra rug.

188 millió dollár újsághirdetésekről.
Newyorkból jelentik: Az amerikai napilap-
kiadók szövetsége most adta ki évi jelenté-
sét, amely a hirdetések nagyarányu fellendü-
léséről számol be. 1936-ban 17 százalékkal
több hirdetés jelent meg az amerikai lapokban,
mint az előző esztendőben. Az amerikai nagy-
ipar 188 millió dollár ára hirdetését adott fel
a sajtó számára. A napilapokon kívül, a he-
tilapok és havi folyóiratok is nagy hirdetés-
fellendülésről adhatnak számot. 1935-ben 144
millió dollár értékű hirdetés látott napvilágot
az Egyesült Államok folyóirataiban és szak-
sajtójában.

A Pesti Izr. Szentegylet elnöke nyolc-
vanöt éves. Budapestről jelentik: A Pesti
Izraelita Szentegylet elnöke, Kramer Miksa
a napokban töltötte be 85. esztendőjét. Az
ünnepi istentisztelet keretében, dr. Hevesi Si-
mon vezető főrabbi méltatta Kramer Miksá-
nak a felekezeti, szociális és karitatív téren
szerzett érdemeit, majd a szentegylet előjár-
ósága, tisztikara és az ápoltak ünnepeiték
előlküket. Az ünnepek befejezését a
Goldmark-teremben a szentegylet vezetősége
diszvacorát rendezett Kramer Miksa elnök
tisztelőtára, amelyen a felekezeti életnek
csaknem minden számottevő tényezője jelen
volt.

Holnap, hétfőn a ROYAL slágermozgó
bemutatja a szezon legizgalmasabb kalandfilmjét:
A kínai negyed titka
A kínai negyedek misztikus legőre egy izgalmas bűnügyi történettel átszöve. Egy
nagyszerű élményt jelent mindenkinek! Főszerepben: Tarzan a csodakutya.
Előtte Fox Journal. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9.20 órákor.

Ma utoljára a világhírű kínai detektiv filmje: CHARLIE CHAN AZ OLIMPIAN.
Ne mulassza el megtekinteni.

Emelik az indokinaí francia megszálló
csapatok számát. Párizsból jelentik: A
l'epoque rámutat arra, hogy a tegnapi mi-
niszterközi értekezleten Moutet gyarmati-
ügyi miniszter jelentékeny hiteket kért az
indokinaí megszállócsapatok létszámemelésé-
nek céljaira, mert a kínai-japán viszoly-
tán komolyan fenyegetve látja Indokínát.
Máriszt az újabb, Libiába irányított olasz
csapatszálítások nemcsak Egyiptomban, de
Tunizsban is rossz benyomást kelteketek —
írja a lap. Lehetéges, hogy Daladier hadügy-
miniszter rövidesen Tunizsba és Algírba
utazik, hogy a helyszínen folytasson vizs-
gálatot.

Herkules fürdő új neve. Bucurestiből
jelentik: Bälle Herculianet a jövőben Bälle
The'male Mehadianak fogják nevezni.

Rövid hírek mindenin. Mártekdadó
brüsszeli körök cáfolják azt a hírt, amely
szerint a belga király elhatározta volna,
hogy november 3-án Berlinbe utazik, hogy
résztvegyen az ottani vadászkiállítás meg-
nyitásán. — Az Egyesült Államokban, Ma-
son City közelében (Iowa állam) egy vonat
elütött egy autót, amelyben több, iskolába
tartó gyermek ült. A sofér és tanítónő meg-
haltak. Huszonkét gyermek súlyosan meg-
sebesült. — Darányi és Kánya Bábónára
utaztak, hogy Schuschniggal találkozzanak.
— Egy 23-ról keltezett hivatalos lengyel
közlemény arról számol be, hogy Rydz
Smigil lengyel marsall, öfeleége II. Károly
király meghívására S'naiába ékezik, hogy
résztvegyen Mihály vajda hadnaggyá avatá-
sának ünnepein. — A lengyel fővárosban
ma összejelkőzések voltak a technológiai és
a kereskedelmi akadémia nacionalista és
marxista diákjai között. Az összejelkőzések-
re állítólag a zsidó diákok számára elkülöni-
tett gettópadok szolgáltattak okot.

Legyetek ott a magatok és gyermekeitek sorsáért!
Ma, vasárnap, október 24-én délelőtt 10 órákor ez Ediscn mozgó termében a
Zsidó Párt
tiltakozó népgyűlése
Gyertek tegyetek hitet a zsidó egység mellett! Indítsuk meg belső önvédelmünk meg-
szervezését! Védjük meg népünknek a munkához való jogát! Ifjak és öregek, férfiak és
nők mindnyájan legyetek ott! Előadók:
Dr Kertész Jenő, dr Kasztner Rezső, dr Hermann Dezső, Albert Nándor dr Marton Ernő,
Szirmai István, Zélig Jenőné, Farkas Mendi.

Kellemetlen szájszag

igen sok esetben a rossz emésztés következménye.
Hiába használ szájvizet, fogkrémet, hiába öblöget, a
kellemetlen szag csak nem akar eltűnni. Az oka
nem a szájrégben, hanem mélyebben, a gyomorban
rejlnek, az ott erjedésbe átmenő anyagokban. Ha
meg akar szabadulni e rossz szájszagtól, úgy a ro-
hadó anyagokat kell eltávolítani. KOPROL, e ki-
váló hashajó, kitisztítja gyomrát, eltávolítja szer-
vezetéből a rohadó anyagokat és megszünteti a
szájszag okozóját.

KOPROL
megszünteti a kellemetlen
szájszag okozóját!

Időpognozís. Csökkenő légnyomás, val-
takozó felhőzet, többnyire boros égboltozat,
az ország nyugati részeiben, enyhé szél
észak felől, érezhetően emelkedő hőmérsék-
let, reggel és este a nyugati részekben szí-
táló eső. !

Sidy Thalék EPölyben. Rövidesen Dr-
délybe érkezik Románia legnagyobb és leg-
artisztikusabb jiddis színtársulata, élén Sidy
Thallal és Adolf Tefnerrel, akiket jól ismer:
Erdély közönsége. A két kitűnő színész a
Jozsef Sternberg által dramatiszált „Ojcer"
című zenés vígjátékban fog nálunk újra be-
mutatkozni. A vendég szereplés iránt az egész
ország részben nagy érdeklődés nyilvánul meg,
annál is inkább, minthogy a bukaresti és bu-
kovinai sajtó az elragadtatás hangján írt a
társulat hatalmas fejlődéséről és teljesítmé-
nyéről. Sidy Thalék a jövő hónapban jönnek
hozzánk és a hónap elején már Kolozsváron
fogjuk őket üdvözölni.

Végsohig kielezdött a helyzet Hon-
du'as és Nikaragua között. Limából jelen-
tik: A már évek óta folyó határvizsoly a
két állam között háborus veszéllyel fenye-
get. Honduras és Nikaragua mozgósították s
megszállították a határterületeket. A pán-
amerikai konferencia határozatait értelmében
Costarica, Venezuela és az USA felajánlot-
ták a közvetítést a szemben álló felek
között.

Megjelent a Buletinul Săptămăniíi ké-
pes hetilap legújabb száma. Tartalmából a
következőket emeljük ki: — Nemzeti munka-
napok — Az egészségügyi minisztérium és
az orvospolitika. — Hírek az Olasz-Abesz-
sziniából... ami lesz 660 év múlva. — A kol-
lektív tulajdonjog és a blockházak. — Salz-
burg a muzsika városa. — A korona gyön-
gyei. — Ezenkívül főbb rovatok: sport, tudom-
mány, mozi, humor, regény, sakk és aszony-
rovat. A lap ára 10 lei. Kapható az összes
lapelárusító helyeken.

SZERKESZTŐI
ÜZENETEK

W. M. O'adea. Prédikációk közlését
nem vállalhatjuk. Szívesen elismerjük, hogy
néhány szempontja megfelel az igazságnak,
azonfelül az általános emberi érzéseknek is.
Örülünk dr. Pick professzor elismerő szava-
inak, ami nyilvánvá'ová teszi a rebbe vonzó
és tartalmas egyéniségét. A köszönet írók
megemlítése, vagy közlése már nem aktuális.

Óvakodjék utanzatoktól!
Minden egyes tablettán rajta
van a KOPROL név!

Taktikát változtat a lengyel kommunis-
ta párt. Varsóból jelentik: A Krakóban
megjelent Ilustrani Kurier Kodzieni jelenti,
hogy a lengyel kommunista párt elhatározta,
hogy a jövőben gyökeresen változtat takti-
káján. A kommunisták ezentul támogatni
akarják az antifasiszta pártokat és nem fog-
ják támadni a klerust, a vallást és az egy-
házat.

Elka Rosenfeld mozgásművészeti torna-
iskoláját megnyitotta. Speciális metódus:
fogyótorna, gyógytorna, akrobatika, művészi
tánc és sztepp. Magán- és csoportórák. Tanít-
ványok kiképzése. Beiratkozni délután fél
2-től 4 óráig az iskolában, Calea Regele Fer-
dinand 31 szám alatt lehet.

Eljegyzés. Heller Lici Cusna és Hers-
kovits Mózes Oradea jegyesek. (M. k. é. h.)

Nussenzweig Ilonka urleányt Simion
eljegyezte Freund Jenő Oradea. (M. k. é. h.)

O'vos uak figyelmebe. Orr, gége, fül
speciálta kerestetik nagyobb városba fix
fizetéssel és privát praxisra. Garantálva uri
megélhetés. Lehetőleg fiatal emberek előny-
ben. Cim az Uj Keet kiadóhivatalában.

Vér-, hő- és idegbajosok igyanak reg-
gelenként felkeléskor egy pohár természetes
„Ferenc József" keserűvizet, mert ez mindig
alaposan kitisztítja és méregteleníti a gyom-
orbélcsatornát s ezenkívül az emésztést és
az anyagcserét is jótékonyan befolyásolja.
Kérdezze meg orvosát.

Sírkövatás. Ezuton értesítjük voko-
nainkat és ismerőseinket, hogy megboldogult
Weinstein Sámuelné sírkövének avatása va-
sárnap délelőtt fél 12 órákor lesz az új orto-
dox temetőben. A Weinstein család.

Bemutakozott Amérika új bukaresti
követe. Bucurestiből jelentik: Az uralkodó
ma délben ünnepélyes bemutatkozó kihal-
gatóson fogadta Franklin Gunther, az Egye-
sült Államok új bucuresti követét, aki át-
nyújtotta megbízólevelét. Jelen volt az
audiencián Antonescu külügyminiszter is.
Gunther beszédében méltatta az uralkodót a
béke és népe közti mégtetés érdekében kifejt-
tett tevékenységéért.

„FEMINA"
Értesíti az i. t. hölgyközönséget, hogy
megérkeztek a legújabb bécsi és párizsi
őszi és téli női átmeneti, téli kabát és
ruhamodellei. Nagy választék iskolás-
lányka kabátokban. Olcsó, szolid árak.
CLUJ, Str. Memorandului 1.

Öngyilkos lett egy bukaresti mérnök.
Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt a Bratianu
bulvard 37 szám alatti lakásan Brenner mér-
nök mellbelötte magát. Allapota reménytelen.
Tettét anyagi okokk magyarazzák.

Megakarták lincselni Goldschläger gyil-
kosait. Bucurestiből jelentik: Cudat és Tö-
kést a közönség meg akarta lincselni a mai
helyszíni szemlén. Goldschläger gyilkosait a
rendőrség erőlyes közbelépése tudta meg-
menteni a népitelétől.

EGYESÜLETI ÉLET

Előadás. A Zsidó Párt kulturprogramjá-
nak keretében f. hó 25-én, hétfőn este 9 óra-
kört a párt Stroescu ucca 7/b szám alatti
helyiségében Weimann Jenő „Az erdélyi zsi-
dóság szociológiája" címen tart előadást.

A Goldmark Filharmóniai Tá'saság érte-
síti tagjait, hogy holnap, hétfőn este 9 óra-
kor vonos és fuvós összpróbát tart, melyre
a tagok fyeltétlen és pontos megjelenését
léri.

Saphir Miklós művészettörténeti tanfolya-
mánal: második előadása f. hó 25-én, hétfőn
pontosan félkilenc óra kezdettel tartja az
unitárius gimnázium fizikatermében. (Calea
Victoriei 12). Tárgy: Egyiptom és Görög-
ország.

UJ KELET Legújabb hírek

Companys Katalonia teljes szolidaritását tolmácsolta a köztársasági Spanyolországnak

Hétfőn dönt a benemavatkozási bizottság az önkéntesek visszahívása ügyében tett újabb javaslatok felett

A valenciai kormány beismeri, hogy Asturiában a köztársasági csapatok leladták az ellenállást

Negrin: „Bizom a köztársaság végső győzelmében”

London, október 23. Röviden jelentettük, hogy tegnap újra ülést tartott a benemavatkozási bizottság. Ez az ülés nem igazolta a túlzott angol dertilátást. Maisky ugyanis bejelentette, hogy

Moszkva csak abban az esetben ismerte el Franco hadviselői jogát, ha az utolsó önkéntes is elhagyta Spanyolország területét. Maisky e bejelentése nagy zavart keltett

és csak négy és fél órai tárgyalás után sikerült elfogadható javaslatot kidolgozni az ellenőrzés és az önkéntesek visszahívása ügyében. Ez a javaslat mellőzi a szovjet szempontjait. A többség állásfoglalása következtében Maisky is bejelentette végül, hogy hajlandó szintén kormánya elé terjeszteni a határozatot, de ő maga fenntartással él vele szemben. A benemavatkozási értekezlet legközelebbi ülését hétfőn tartják meg.

Az Ewening Standard szerint a benemavatkozási értekezleten egyre inkább öszhang alakul ki a tagállamok között.

Emnek ellenére a benemavatkozási bizottságnak súlyos gondokat okoz a határozati javaslat megszerkesztése. Hétfőn délután az összes hatalmaknak nyilatkoznok kell, hogy elfogadják-e az újabb javaslatokat. Ezen állítólag azt akarja, hogy a nemzetközi vizsgálóbizottság még október hóban induljon el Spanyolországba az ott harcoló önkéntesek számbavevésére és hogy tanácskozzon elszállításukról.

Egyébként a párizsi lapok figyelmé még mindig a benemavatkozási bizottság ülései felé irányul.

A Petit Parisien szerint a tegnapi tárgyalások alapján a benemelés alakul ki, hogy a keddi ülésen tapasztalt széthúzás kújujt.

A l'Epocque megállapítja, hogy ha Franco tábornok győzne, annál hamarabb lennének kénytelenek a németek és olaszok kiűriteni Spanyolországot és ugyanolyan hamar a spanyolok kénytelenek lesznek elsősorban az angol-szász államokhoz fordulni, hogy a háború romjainak felépítésére alapokat szerezzenek. A háboruszkodó órája lejárt, közeledik a bankárok órája.

Jó benemelés keltett Rómában Eden és Chamberlain beszéde.

Mint Rómából jelentik, jólétesült körök szerint az angol képviselőházban elhangzott Chamberlain és Eden beszéde nem keltett különösebb visszahatást Olaszországban. Elismerik azonban, hogy az angol miniszterelnök beszéde jó benemelési tett politikai körökre.

Újabb Földközi-tengeri egyezmény készül Anglia és Olaszország között?

Mint Londomból jelentik, a feltűnő öszhang, ami a legutóbbi két benemavatkozási konferencia ülésén Róma és London között megnyilvánult, beavatott körök szerint következtetni enged arra, hogy Olaszország és Anglia között a spanyol kérdéssel, Egyiptommal és Libiával kapcsolatosan új gentlemen agreement készül. Amint a Stefani iroda közli, csak most dertil ki a Chamberlain-Mussolini levélváltás igazi indoka és a brit premierminiszter elérkezettnek látja az időt kedvenc terve megvalósítására. Rómában úgy tudják, hogy Ciano gróf és lord Perth (sir Eric Drummond) római angol nagykövet között az ezirányú diplomáciai tárgyalások máris megindultak.

Ribbentropp Olaszországban Londonból jelenti a Daily Telegraph, hogy az Olaszországba érkezett Ribbentropp Mussolininek Hitler baráti üdvözlését tolmácsolta és megelégedését fejezte ki afőlött, hogy a benemavatkozási bizottságban bizonyos engedékenységet tanúsított. Németország Olaszországgal együtt ebben a kérdésben

azonos álláspontot foglal el, de szeretné, hogy ez a kérdés békés megoldást nyerjen.

A Messagero salamancai jelentés alapján adatokat közöl a köztársaságiaknál harcoló önkéntesek számáról: 1936 szeptemberétől 1937 májusáig 60.000 önkéntes érkezett a köztársasági Spanyolországba Franciaországon keresztül. Ezekből öt dandárt alakítottak. 1937 januárjában 45.000 önkéntes volt kiképezve. Ezek alkotják a vörös hadsereg magját, amely összesen 91.000 sorkatonát és 58.000 tartalékost számlál. A vezetőpozíciókat idegen tiszték töltik be. A lap azt hiszi, hogy a valenciai kormány nem mehet bele az önkéntesek eltávolításába, mert egész hadereje megbomlana. Ezért mostan a kormány vegyes dandárokat alakít és így próbálja eltitkolni a külföldiek számát. A Messagero szerint a nemzetközi dandár különítményei felette állnak felszerelésben az olasz légionáriusoknak.

Ezzel a nyilvánvalóan tendenciózus közléssel szemben a Manchester Guardian a jelenlegi londoni tárgyalásokkal kapcsolatban

ezeket írja: „Az önkéntesek száma ügyében bevezetett legutóbbi igen komoly alapon lefolytatott vizsgálat rámutat arra, hogy a köztársaságiak sorában nem harcol több önkéntes 15.000-nél. Ezek között a legtöbb, mintegy ezer orosz. Azután németek, franciák, olaszok, jugoszlávok, amerikaiak, angolok, svájciak, stb. alkotja a nemzetközi dandárt. Franco tábornoknak viszont 80.000 olasz és 12-15.000 német katonája van.

A kormánycsapatok önként ürítették ki Gijon városát

Mint Valenciából jelentik, a köztársasági hivataltól közleménye szerint az északi fronton nem lehetséges a további ellenállás. Október 22-én az asturiai tartományi tanács úgy döntött, hogy kiűrit Gijon városát, ahová a felkelők be is vonultak. A keleti fronton a felkelők elfoglalták a San Pedro kolostort, a köztársasági erők azonban ellen-támadásba mentek át és visszazerték elvesztett állásaikat. Az északi fronton a köztársasági erők visszaverték több, a Sierra

Peru ellen vezetett ellenséges rohamot.

Mint a Havas jelenti Madridból, Companys katalán elnök tegnap este a rádió mikrofonja előtt Katalonia testvéri üdvözlését tolmácsolta egész Spanyolországnak. Kijelentette, hogy az igazi Spanyolország az, amely a törvény és alkotmány alapján áll. Akik velünk szemben állnak, el akarnak tüntetni bennünket a független országok sorából.

Negrin spanyol köztársasági miniszterelnök kijelentette, hogy bizik a végső győzelemben.

Spanyolországnak nincsen szüksége emberi segítségre, vagy vigasztalásra, hanem csak az idegen invázió elleni harca törvényességének elismerését kéri.

Egyidejűleg Companys, a katalán nemzeti tanács elnöke kijelentette az újságíróknak, hogy a valenciai kormány Barcelonába való átköltözése néhány napon belül megtörténik. Companys hozzátette még, hogy nem az összes minisztériumok mennek át Barcelonába.

Mint Newyorkból jelentik, Madridból érkezett távirat szerint Konneli és Bernard képviselők, az amerikai parlamenti tagjai, akik jelenleg Madridban tartózkodnak, egy légitámadás alkalmával súlyosan megsebesültek.

A felkelők salamancai közleménye szerint Asturiában az északi arcvonal áttörése után a csapatok a hadszíntérnek a köztársaságiak hulláitól való megtisztításán dolgoznak. Tegnap 6000 kormánykatonát holttestét szedték össze. A felkelők déli felé menetelő hadsereg jelenleg Sama de Langro és Carabayan közelében vannak. A madridi fronton visszaverték az ellenség Majadahonda elleni támadását, a többi fronton kisebb tűzharcok voltak.

Párizs, október 23. (Rador). A Havas Saint-Nazaire-i tudósítója szerint Berimno Tomas és az asturiai kormány több tagja megérkeztek Douarnenezbe.

Salect Muzgo MA ÚJFOLYÁRA!
Café Metropole
szellemes francia vigjáték, főszerepekben:
Tyrone Power, Loretta Young
Hétfői kezdettel: **A férfiak nem istenek**
egy modern lány szerelmének története, főszerepekben:
Miriam Hopkins, Sebastian Shaw

Ma érkeznek a fővárosba a sinaiai ünnepségek előkelő vendégei

Az uralkodó fogarasi látogatása

Bucuresti, október 23. Ma érkeznek a fővárosba a sinaiai ünnepségek vendégei. Délelőtt Pál jugoszláv régensherceg érkezik, akit Jimbolian Cancicov pénzügyminiszter fogad. Délután érkezik Gusztáv Adolf herceg és Luiza hercegnő, akiket a határon Ignat tábornok fogad. Holnap fut be Charles belga herceg vonata is. A Capitala szerint az illusztris vendégek egy része még néhány napot az országban tölt, hogy megtekintse annak nevezetességeit.

részt a gyakorlatokban. A bemutató végeztével felszolgált ebédén Sichiú tábornok vezérkari főnök mondott pohárköszöntőt és hosszú, boldog uralkodást kívánt Károly királynak. Öfelsége a román hadsereget méltatta és annak tisztjeit életette. Este az uralkodó visszatért Sinaia-ba, ahol Mihály vajda és adjutánsai fogadták.

Az erélyes intézkedések nyomán lekozosatosan csökken a terror Palesztinában

Jeruzsálem, október 23. A Reuter jelenti, hogy Jeruzsálem egyik negyedében ismeretlen revolveres merénylő megsebesített egy arab mérnököt. A merénylő elmenekült. Egyébként némi enyhülés észlelhető az országban. A terrorcselekmények és merényletek száma csökkent. A zsidó és arab vezetőket fenyegető levelek árasztják el a terroristák és a szóbanforgó személyiségek ezért egyik helyről a másikra utaznak, tartózkodási helyüket állandóan változtatva, hogy ily módon elkerüljék a terroristákat. A falvak ellen alkalmazott hatóságok megtorlások hatékonyak bizonyultak. Azok a falvak, amelyek eddig menedéket adtak a terroristáknak, most feljelentik őket a hatóságoknak. A terroristák a hegyek közé menekültek.

Petre Petrescu ezredes megkezdte leleplező dokumentumainak közlését

Bucuresti, október 23. A Lumea Romanasca mai számában Petrescu alezredes megkezdte a Stelian Popescu ellen beígért döntőfontosságú dokumentumok közlését. A lap faximilében közöl egy levelet, amely annak bizonyítékaul szolgál, hogy a világháború folyamán a német megszállás idejében Stelian Popescu tárgyalásokat folytatott az Univerisulnak a németek számára való eladásáról. Egyébként Stelian Popescu néhány nappal ezelőtt külföldre utazott.

A jövő héten lemond Schacht dr.?

A Havas jelenti Berlinből, hogy újból lanszirozzák dr. Schacht közeli lemondásának hírét. Állítólag a jövő hét folyamán nyújtja be lemondását a birodalmi gazdasági miniszter és a Birodalmi Bank elnöke.

Két repülőgép összeütközése a piperai repülőtér fölött

Bucuresti, október 23. Borzalmas repülő-összeütközés történt szombaton a piperai repülőtérén. Két repülőgép, amelyet pilótanövendékek vezettek, 1200 méternyi magasságban összeütközött. Az egyik pilóta csodálatos módon ejtőernyővel le tudott evezkedni. A másik, névszerint Constantin Nicolae lezuhant gépével és szörnyethalt. Radu Irimescu légügyi miniszter, Mihály értesült a tragédiáról, a helyszínre sietett, ahol levezette a vizsgálatot.

FRATERNITAS Könyv és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10
Telefonszám: 18-60

Taxa postala
plátite in num.
No. 224718.929.
18. Telefon: 18-60. Előfizetés
Havonta 110, negyedéves
600, évi 2200
Havonta 2, negyedéves
12, évi 20
detékek díjazásában szert
KELET" a transilvania
zsidóság egyetlen politikai
ja. Cikkeink utánnom
forrás megjelölésével eng

Fényavattá

Az uralkodó
Bucuresti, október 23. A Sinaia szomszédságában, a tájk hadmaggyá Mihály király felfővára nagyvadászját.
A királyi emelvények kőívívői sorozatok fel, am előkelőségek. Sorra jött tagjai, a volt miniszterelnök, litikus, akik az emelvénylyeiket.
A külföldi méltóságok lengyel marsall nyitotta szűrnységde kísért. Azut család tagjai, Gusztáv Adolf felesége, Pál jugoszláv

Károly

Szeretett Mihály Fiam!
Ma, amikor besoroztak a dászezredbe, olyan cselekedtem, amely szociális hozzájárulást zunk tradícióhoz. Öseim hitték, hogy fiaikat hadsereg az első és talán legutolsó akik meg köztük és a nem sereg kiválasztott osztály mégis az egyenlőség legto Nem az számít, honnan hová jutottál el érdemeid A keresztlő medenétől hogy a hadsereg legyőlt vérből való nemzetséged me hegyivadások búszkie ka bőbeszédben szerettek és ör Amikor ezen ünnepélyes tőd a tiszt ruhát, miután szereteteddel megkezdte a nyok elajátítását, nem szel fel, hanem a hit és kö Máig gyermek voltál, mágyors léptekkel haladsz a Mindenható úgy akarta, h szep küldetés várjon rád, lezettséget ró reád, mint ban foglalja azt a legfels minden lehető elkövesz ha és fejlődése érdekében.

Amikor belépsz Románia azt tiszteled meg, hanem életed minden pillanatában méltó. A hadsereg a nem összes fiainak nagy iskoláj bizalommal bizak ezen isk ra. Olyan ember számára, tesz kormányozni emberek sabb és példaadóbb iskola, most lépsz be. Az e'ső legszorosabb érintkezésbe minden rétegeből származó ket meg kell tanítanod a re és akiket vezetned kell nyerned az engedelmesség tiszti karrier szent küldetés hézsekbe és áldozatokba csak magas lelki erények

Katonának lenni am szolgálni és szolgálni leg minden polgárnak, aki tud a haza és az állam iránt. N bárkinnek bajtársaid közül, nod, hogy a szolgálát a te telességed és sohasem fe ami évszázadok óta a mi e az ország első szolgálója! — Mint király és mint és gondoskodással indítlak és uton. Légy méltó a ruh és légy példaadóan hű az az Isten színe előtt a zászló Pére téttel.

Az első vadászzehez, az első hegyivadászze fordulva, ezeket mondták.